

CAZKEDİSİ

sayı 7

CazKedisi, sardunyaların emzirildiği çivit mavisi teneke kutusundaki uykusundan uyandığında şöyle mırıldanır; “*seni parmak izinden tanıdım sonbahar/gül yaprağına bıraktığın yüzünden/eteklerini toplayıp gelmesinden ölümün/zillerinin dağılıp kırılmasından/kırmızı atkılarını aşkları yerine/çocukların ebemkuşağına dolamasından.*”

Ve bir sonbahar tadında, ucu yanık mektup kokularını ustalarımıza postalamaya başlıyor bundan böyle her sayısında beyaz güvercinlerin flu tedirginliğiyle, **CazKedisi**.

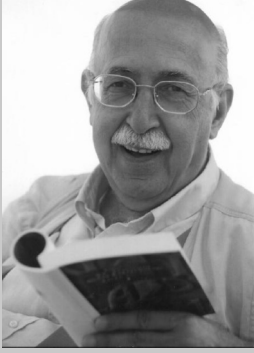
Siz siz olun, bütün çivit mavisi sardunyaları gözlüklü bir blues şarkısının kalbinde aramaya devam edin, öldürülseniz bile bir dansör olarak sahnenin ortasında.

Desen: Oğuz Demir

- sait maden
- serdar koç
- mehmet mümtaz tuzcu
- hüseyin alemdar
- ece apaydın
- hülya deniz ünal
- yusuf alper
- can sinanoğlu
- hüseyin peker
- rahmi emeç
- barış erdoğan
- mustafa demircioğlu
- gökhan taner günsan
- ayşe özgür aydoğan
- beytullah kılıç
- devrim dikkaya
- imran tali
- m. mahzun doğan
- örsan gürkan aplak
- süleyman aytaç
- erkan karakiraz
- muharrem sönmez
- recep özkan
- aytekin karaçoban
- osman koca
- nesrin z. inankul
- şerif tezgören
- marcus valerius martialis

Dünya Şiir Şiir Bildirisi, 2009

**yalın sözü yeğlese de
yalınayak değildir şiir!**

kemal özer

Bir yüzleşme günündeyiz yine.

Yine şiire bakıyoruz. Yine şiir ne işe yarar diyenlerle göz göze gelerek.

Sesimizde yankılanan yine öncelikli bir soru: Hangi niteliklerle yüz yüze getirir bizi şiir?

Sayabiliriz o niteliklerin birkaçını hemen: Yaratıcı eyleme merak, dönüşü olmayana cesaret, sıradana açılan savaş, emeğe gösterilen saygı, duyarlılığa tanınan özgürlük, tasarlanana genişleten ufuk...

Şöyle diyebiliriz örneğin:

“Çin Seddi bittiği akşam duvarcılar nereye gittiler?” diye soran meraktır şiir.

Kralı çıplak gördüğünde korkağın söyleyemediği cesur sözdür.

Sıradanın yavanlığına başkaldıran çeşitlilik, emeği hor görene indirilen tokattır.

Duyarlığı sınırlı tutanın karşısına yeni bir dil ile, tasarlanana güdük bırakanın karşısına yeni bir dünya ile çıkandır.

Neruda'nın dediğini bir kez daha yineleyebiliriz öyleyse: Yedi canlıdır şiir.

Bunca sömürü ve yoksulluğun insana yaşamı dar ettiği, işkence ve savaşlarla bunca zulmün, zorbalığın, kıyımın yeryüzünü kana boğduğu günlerde şiirin payına da canından olanların acısı düşer, soluğunun önüne birtakım engeller dikilir. Ama her keresinde yeniden canlanacaktır o, yüzleşmek için ayağa yeniden kalkacaktır.

Her yüzleşme gününde kırıycıya, zorbaya, işgalciye karşı diyeceği bir söz, yapacağı bir eylem, her yüzleşme gününde suskun kalanlara, boyun eğenlere karşı dolaşıma çıkaracağı bir öfke vardır çünkü. Eylemini kendisi kalarak gerçekleştirmeyi, öfkesini sözcüklere bürüyerek biriktirmeyi, sözünü çoğu kez yalın söylemeyi yeğlese de, onlarla kıyıcının, zorbanın, işgalcinin ve suskunluğun üstüne yürürken yalınayak değildir. Çıkarıp kafalarına fırlatacağı bir ayakkabısı her zaman vardır.

esen özelli

şiirler

1. aşkını kanıtlı, dedim dedi, yağmur taneleri kadar dedim, saymaya kalksam ömür yetmez dedi, aşka ömür mü yeter
2. güzü bahar sanmışım; aldandım yüreğim üşüdü
3. hasretin ismini güz koydum bitmedi
4. “hayatın akışına bırak” dediler “inecek yerim yok ki” dedim
5. her durakta indim yokmuş bekleyenim
6. çığlığım duyulacak sandım baktım ki benden başkası yok
7. çalma dedim çalma o besteyi içimdeki duygular çıldırıyor
8. bugün gözlerimin yaş günüdür

ataol behramoğlu

atol behramoğlu'nun foça dörtlükleri'nden cazkedisi için seçtikleri

İLK-SON

Çok zaman önce gördümdü Foça'yı
Duygusu ilk aşk gibi bir şeydi
Yıllar sonra yine karşılaştık
Şimdi de son aşk olacak gibi

Craiova(Romanya),Eylül 2014

İNGİLİZ BURNUNDA DOLUNAY

Ustasından aldığı ışıkla
Ay geceyi aydınlatıyor
Meydanı boş bulup güneşin yokluğunda
Romantiklere hava atıyor

Foça,2014

FOÇA-RÜZGÂR-DENİZ

Foça rüzgâr demektir öncelikle
Dağlardan denize durmaksızın esen
Dağların hırçın sevgisidir bu
Ve denizden yükselen sitem

Foça, Mayıs 2015

İKİ AŞK ARASINDA

Büyükada'da Foça'yı özlemek
Şarabı, balığı, lacivert denizi
Foça'da Büyükada'yı düşlemek
İki aşk arasında kalmış gibi

Foça,2015

ayten mutlu

ışığın bize ettiği - can sinanoğlu

Can Sinanoğlu'nun "Işığın Bize Ettiği" adlı kitabı M. Sunullah Arısoy şiir ödülüne değer görüldü. Ödül jürisinin gerekçeli sunumunda; Bu kitaptaki şiirlerde, tematik bütünlüğün ardıl örgülerle yalın biçimde kurgulanarak, bireyin toplumsal yaşam içerisindeki açmazlarını özgün bir söylemle şiirleştirilmiş olmasının seçimde başat rol oynadığı vurgulandı..

"Işığın Bize Ettiği" Sinanoğlu'nun üçüncü şiir kitabı. Daha önce yayınlanmış kitapları da ödüllere değer görülmüş. "Hastalıklı Gezginin Seyir Defteri (2004 / 2007 Hasan Bayrı Şiir Ödülü), Bir Kuşu Dilinden Öpmek (2010 / 2011 Behzat Ay Yazın Ödülü). Görünen o ki, 1970 doğumlu şair biraz geç de olsa şiir dünyamıza doludizgin gelmiş. Hoş gelmiş, safa gelmiş.

"Işığın Bize Ettiği" Komşu yayımları tarafından 2015 yılında yayınlanmış. 24 şiirden oluşan 48 sayfalık bir kitap. Hani, "Şiir en az sözcükle en çok şeyi söyleme sanatıdır" denir ya, bu kitaptaki şiirler de bu tanıımı doğrulamak için yazılmış adeta. Dönüp dönüp okumak isteyeceğiniz, her okumada yeni tatlar, yeni anlamlar bulacağınız şiirlerle dopdolu.

Günümüz insanına uyarı olarak da okunabilecek şiirleriyle Can Sinanoğlu, Yangını amansız ama direnci titrete çağımı" dizesinde de olduğu gibi, şiirlerinde insan ruhunun içsel seslerini dinliyor, dillendiriyor. Var olana, yaşatılana ironik bir yaklaşımla eleştirel bir bakış sunuyor. "Plastik de olsa canı yanmalı bir maskenin" dizesinde olduğu gibi.

Şair, görüngünün altındaki hakikatin peşine düşüyor. "ölümden başka her şeyin çaresiyle sınanmaktır yaşamak" derken, ya da "dışında bildiklerim, içimde bilmediklerim" derken, geleneksel şiirimizden yola çıkarak modern şiirin rüzgârıyla buluşuyor. İmlediği ise, hayata sorduğu sorulara yanıtlar öneren bir şairin arayışlarıdır. Zaten şiir de bir anlamda sorular sorarak okurun yanıtlara dair düşünceler üretmesine yol açmak değil midir? Tıpkı şu dizelerde olduğu gibi: "nedir ateşi bu denli sıcak kılan şey/bıçağı keskin/damarı akışkan/ namusu sıröa eden suç/ rüyalarımda katlimi salık veren giz"

Sinanoğlu, şiirin teninde geziniyor, gizli kovuklarını

yokluyor, derinlerine iniyor ve bu arada yitirdiğimiz değerleri anımsatırken, olması gerekeni öneriyor. Duyguların bile metalaştırıldığı dünyada insani duyarlılığın yitmekte olduğu günümüzün siyah beyaz bir fotoğrafını çekiyor. "av bitmiş mağara imha edilmiştir/ ritmik bir öldürme parodisidir elde kalan/ herkes herkesin karanlık jokeyidir artık/ namus imana gelmiş soykırım evcilleşmiştir"

Bir şairin aslı işlevlerinden olması gereken "uyarı" görevini tüm kitap boyunca, acıtarak ama yormadan ve hınzırca yerine getiriyor. "Aklınızı çırilçıplak eden bir şölen bu ışığın ettiği" derken aslında bilenmiş sözcüklerle yüreğimizi yokluyor, yeni, diri çağrışımlarla aklımıza zarfı açılmamış bir mektup gönderiyor. Çağdaş şiirimizin açmazlarından biri olan "imge avcılığına yüz vermiyor. İmgeyi dozunda ve sadece gerekli gördüğü yerde kullanıyor.

Sinanoğlu bu kitapta dilde yeni arayışlara girerek anlamı köpürten bir söyleme ulaşıyor. Kendine özgü sözcük seçimleriyle, şaşırtıcı ve ürpertici metaforlar kurup, dağınık anlamı bir şimşek ısıltısına odaklayabiliyor. Şiirlerinde gün ışığına çıkarılmış "yeraltı" (underground) yansımaları koruyarak, en acıttıcı saptamalarını bile ironik bir yaklaşımla evcilleştiriyor. En olmadık denilecek yerde okuru ile arasında bir köprü kurmayı başarıyor. Zihnimizin arka odalarına hapsedtiğimiz "öteki ben"imizle buluşmamız için bizlere işaretler gönderiyor.

Sinanoğlu'nda temalar uçkun. Hangi sözcüğe elini atsa onu evirip çeviriyor. başka bir renge boyayıp farklı çağrışımlara gönderiyor. Tersinlemelerle, dolayımli metaforlarla asıl demek istediğini derin yapının altına gizliyor. Örneğin, ölümden söz etse bile, onun dizelerindeki ölümün aslında bir yaşam savunucusu olduğu, huzurdan söz ederken asıl derdinin huzursuzluk olduğu... fark ediyor.

Gönül gözü sürekli açık. Yaşamın sıcak nehrinde akıyor dizeleri; Örneğin "Anakaram yakıyor tabanlarımı/ siyasi figürler satıyor dost'un önünde seyyar/ kalabalık şıfalı bir irin gibi akıyor tutsaklığın üstüne/ caddede gaz solurken buluyorum kutsal kitabımı/ onurumu toma'ltıyor gücün karanlık yanı".derken yakın tarihimizdeki "Gezi" direnişine bir ayna tutuyor.

Aştan da söz ediyor, yine kendi biçimince " Sen ey benim okyanusum, nazar boncuğum/ aklıyla ve teniyle ruhuma dantel ören beyaz melek /senden önce aşk yoktu"

Sinanoğlu'nun dizeleri, bireyselden toplumsal varan, kıldan ince, kılıçtan keskin bir köprünün üzerinde dans ediyor adeta. Zaman zaman bir kil tablet sabırlıyla, kimi zaman da bir ilahi tadında dizelerle insanı insana anlatıyor, gösteriyor.

Can Sinanoğlu'nu kutlarken diliyorum ki, bu yoğun enerjisi, uzun soluğu hiç tükenmesin. Bize dair ne varsa göstermeyi sürdürsün bizlere ve bizden sonrakilere.

mehmet mümtaz tuzcu

nekronekta

Amelli hayat bitti. Jel parladı yanmaya
Salyalı sabunlarla zehirlemiş ufkunu
Kesmiş sivri dilini dikiş almaz yerinden

Damak yaralarından, hüphüp keyiflerinden
Söz eden şarkılar söylüyor balkonunda
İplikleri zonkluyor çıkarken bemolleri

Hayale emel lazım ! Ne diye uyanalım
Kalkılmaz döşeklerden odsuz cüruf emmeye

Can şişkomu gömmeye zor yetiştii son manga
Amcaı fırınlasak şık olurdu be yenge
Ses denizde kalırdı kurt mevtayı haşlarken

Kör tırpana tırmanmak zordu simli çakıyla
Hem ne deęişir sonra... Aqua !.. Sancta Terra !..
Gamsız gülüşün üç gün bal dillettir açıkta
Yel dellendir ardından, yüz kürek... Nekrodikta
Laf köpüğü pençeler, tırnak azgın balçıkta

Desen: Burcu Firdevs Demirağ

beğeni

koray feyiz

Şimdi hepimiz dostuz, hoşlanmak gibi aşk yok,
Yarı, yarı-Tanrı, onun gibi bir şey
Televizyon programı oyuncusu gibi,
Gülümse ya da ben de... Böyleyiz işte
Sevilmek adına. Bu beğenme değil
Şimdi aşk ya da nefret var. Hatta kuru bir beğenmeme.

Kaşlar çatılır: Bunun için yoktur bir düğme. Beğeni
Sayabileceğiniz bir şey midir: Her beğeni
Sanki topladığınız para gibi bir şey,
Sanal destek jetonu. Lütfen beğen
Bu sayfa açılığa damga vurur. Ve sen de beğenirsin
Açlığı ve iklim değişikliklerini bitirmek için,

Ama beğeni zerre kadar etmez. Beğeni
Sadece karşı çıkmayan başparmakların oyunu, beğeni
Akıllı destekleri suskun korkulukların. Onu,
Aştım gitti, öyle duydum. Ama sanki,
Anlamadı gibi. Bilirsin, yani. O öyle ki,
Her şey İYİ. Sanki artık BEĞENMİYORUM

Bile onu. Her neyse. Sanki ben de...
Beğeniye lügatimizden çıkartalım, hepimiz aynıyız
Çırpınan, şaşırın, jestler ve mimikler gibi
Yabancı filmlerin yuvarlak hatlı altyazıları, sıyrılmak gibi
Tartışmalı bir şekilde yürürlükten kaldırılan telefonlar gibi. Beğenilmeyen
Diğer koltuk değnekleri gibi, beğeni sözcüğünü kullandığımızda

Taksitle sadece zamanı alamıyoruz: Beğeni
Diğer kelimelerin yerini alıyor; kalabalıklar, guguk kuşu gibi,
Yuvada tehlikedeki yumurtadan yeni çıkmış yavrular gibi.
(‘Beğen’ tuşuna basınız
Eğer soyunun tükenmesine karşıysanız). Beğeni beğenidir
İstilacı Zebra midyeleri ya da beğeni
Kunduzlar ya da Japon sarmaşığı gibi ya da beğeni

Gereksiz fast-food zincirleri, her biri beğeni
(Daha fazla beğeni) sonraki. Beğenmeyen o şairler
Evrimler, arkaizmler. Kim sadece beğenir
O konuştuğça sade bir Türkçe. Neden beğeni yok
Onların (kelimenin tam anlamıyla) tüm kelimeleri. Beğendim
Bize düşen sadece itiraf etmek, gerçek sohbet işte böyle bir şey.

Fakat siz beğendikçe, arkadaşım. Evet, çok benzeriz,
Nasıl telaffuz ettiğimiz, söylediğimiz, temriyemiz ve beğenmeyişlerimiz,
Kanser ve savaş. Ki bu sayfayı beğenin. BEĞEN butonuna tıklayın.

sanki bin yıl

rahmi emeç

ne zamandı, gördümdü yüzünü
yüzünü gördümdü, kasım'dı
yeryüzünün kendini güze hazırladığı bir zamandı
dünyanın başkenti bildiğim istanbul'da

ne zamandı, gördümdü yüzünü
sanki bin yıl seninle kurulmuş bir hayatın içinden geçiyordum
çiçeklerin kendini güze hazırladığı bir zamandı
çoğala çoğala iyileştiğim bir yerdeydim

ne zamandı, gördümdü yüzünü
yüzünü gördümdü, kasım'dı
kendimi uzun yağmurlarda deneyip gelmişim
bu durak 'sana bakma durağıydı' sanki
kendimi baştan başa hazırlamışım
dünyanın başkenti bildiğim istanbul'da
ne zamandı, gördümdü yüzünü
yüzünü gördümdü, kasım'dı
sanki bin yıl seninle kurulmuş bir hayatın içinden geçiyordum.

cemre

...içine cemre doğmuş bir günün,
ısınan göğüne karışmış martılar,
mavi'ye beyaz'ın sözünü veriyordu,
boğaz'ın tanıklığında...

gümüş ten ve ipek ten

Halim'in ilk haline...

"kedileri şaşkırtan insanlar" vardı orda

aşk zaten senin odundan yanmaktan başka neydi ki, diyordu biri

"gökyüzüne mavi kuşlar çizen" bir ressamdan söz ediyordun

eski bir tren ve yanlış bir istasyon geliyor aklıma

bir gece yarısı indiğim,

babamla en son orada vedalaşmıştık

siyah bir zeytin tanesi gibi / küçülüyordu gözleri

yıldıztözlerine bulama, bil,

kibele aslında iri kalçalı ve koca memeli bir kadındır

maraş'tan bu yana "yakılan yerlerinize bir daha bakın" demiştin.

orada yakın tarihin ilk kıyımını göreceksiniz

orada israfil'in sûruna üflediklerini duyacaksınız"

eğer hâlâ insani yanınızı yitirmediyse orada içiniz titreyecek

susarsanız gözleriniz dönecek kilitli eski bir kapıya

fırtınanın çocuklarının yaseminler kokusunu yitirmeden gelin, dediğini duyamayacaksınız. dağların görünmeyen yüzü döneceksiniz.

bakışınız kavi, duruşunuz dik olsun

bilin, kıyısında nehrin ipekten bir sesle konuşuyor kızlar.

"su gibi içime aktı yalnızlığım atlar değiştirdim durmadan geçerken gözlerinden" diyorsun. dağ çileklerinin genzi yakan kokusu ve böğürtlenlerin izi parmaklarımda, dağların yabani kekik, erik ve balı incirler.

bir de "eski bir insanın kokusu" sanki binlerce yıl

öncesinden bize tanıdık gelen

inatla vurulduğumuz yerden dirilerek şarkılar söylediğimiz zamanlar geliyor aklıma, tayları tanıyorduk yelesinden solmuş başakların arasından geçerken...

"su sesi uğruna ölmeyi" göze alanlar vardı denizin kıyısında. "içinde gece masalların saklı olduğu" zamanlardan gelenler. gözleri yanan ceylanların izini sürenler. ırmaklar geçiyordu içimizden, uzun nehirler. tuzlu yosun ve çam sakızı kokuyordu deniz. saydam bir göl geliyordu aklıma, kızların çırıl çıplak yüzdüğü turkuvaz bir deniz. kıyısında yolumuzu yitirdiğimiz...

"seni bekliyorum uçurumun kıyısında" diyen kadim bir dostum geliyor aklıma.

aklı gibi kullanıyordu hünerli ellerini, uzantısı gibiydi aklının. durduk onunla yanardağın ağzında...kuşlar uyuyorken bana anlattığı masallar geliyordu aklıma

"iyi bak" diyordu *"ufuk çizgisine atların"*. yanıyordu dokunduğumuz her yer. uçurum kınında duruyordu patikanın.

"bir zamanlar deniz kıyısında zeytin yaprağının ucunda yetişen minnacık bir nehir yaşarmış" diye başlıyordu masal.

dağınık bir harman yeri geliyor aklıma, toplu kırılma ölümle, üşmesi suyun, gelinciğin boy vermesi. ten izlerin düşlerine sinmesi. soğuk sulardan geçerken, gümüşten bir ayın orda öylece durması. sararmış bir dalın yaprağının suya ermesi. hayatın köhne bir hurufata ve dağılmış harflere dönmesi

"bütün ince rüzgârları toplayıp gözlerine, bana öyle bakma" dediğimi unutma.

düşümde eski bir kapının önünde iri bir nar paramparça oluyor. sıcak şarap ve tarçın kokuyordu yüzün. sisin gizlediği tren usulca giriyordu gara. zeytinler erkenden kararıyordu. üşüyorduk. çırılçıplak ve savunmasızdık. her gün bir yerde hisimla kırılıyordu iri camlar. kalbimizin doğusu tahrip ediliyordu. maveraünnehir mi dediniz, mezopotamya diyorum. büyük bir yangın, kadın ve çocuk ölümleri diyorum. küle çevriliyor iki nehrin arası. fırat ve dicle yanıyorken kıyısında güvercin uçuramazsınız diyor biri.

"hangi dağa baksam" büyük göçler geliyor aklıma, zorunlu sürgünler.

birileri "parmaklarının ucuna basarak" geçiyor

ordan. “kaç nar öptün” diyen çilli ve sarı saçlı çocuğa büyük felaketten söz etmek ne kadar doğru diye geçiriyorum içimden. sadece dağılmış tanelerinden söz etmeli belki. her biri sabırla kristale dönen nar tanelerinden...

yıl 1921.yirmisekiz ocağı yirmidokuza bağlayan gecede onbeşler trabzon'da balıkçılar kâhyası yahya kaptan katledildi. tetikçinin ardında itihat ve terakki ile iktidarını bölüşmek istemeyenler vardı. aynı gece ada doğdu. oğlum. pusulanın her zaman doğru yönü gösterdiğine dair güçlü inancımın altında yatan en önemli kanıtlardan biri de bu.

“her soluktan sonra” döndük yüzümüzü rüzgâra. “baktığımız yerden kuşlar uçuyor”du. karlı dağları size bırakarak gitmiştik...

dilsiz bir kaval çalıyordu biri zifiri karanlık gecede, yumuşuyordu sınırları yüzünün. ipek tendi aklımda kalan...yalnızca yalnızlığa adanmış şiirler yazıyordu biri.

düşümün çingenesi, bana artık roman demeni istiyorum diyen sesini unutmadım. sahipsiz bir yağmur damlasına dönüşen sesini...

iri gözlü ceylanların terk ettiği nehirlerle benziyorduk...uzun bir mektubun ilk hecesinde annemden bahsediliyordu... kocaman bir pamuk yığının ortasına zıplayan çocuklar geliyordu aklıma. ensemden “kuşların ürkek nefesi”

“savrulup duruyordun “incelikler içinde”

aya bakarken susarsan “nehirler söyler şarkını susma”

ürkmeden dur dağlarda ve uçurumun kıyısında, dağılmasın “sessizliğin kokusu.”

Uzun yağmurlar yağarken

“son vapuru” da kalkıyordu “dünyanın gözlerime” demiştin “gözlerinden”

kuşlara çok işimin olduğunu söyleyin, demiştin.

hatta beni şimdilik yok sayıyorlar...

ıslak çayırılar ve taze ıhlamların kokusu sindi avlulara.

kuşların bizi aniden terk etti.

koynumdaki son haziran vedat araz

Tırpan gibi biçtin beni

Hiçbir kadın bu kadar acı esnemedi ömrüme
bu yüzden her sabah kirlettiğin günleri seriyorum balkona
her gün biraz daha çıkıp gidiyor anılar

Uyanır uyanmaz gözlerimi taşıyorum sen olan yerlerden
çünkü her izin, yamalı bir yara bedenimde
An(c)ılar içinde bırakıp gittin

Yaza soyunmuş Haziran'dı sana son dokunuşum
kendi ellerinle getirmiştin yüzünü yeni yaşıma
o gece Tanrı'ya çok inanmıştım

Ah! bilseydim bir daha ayaklarının yüreğime basmayacağını
tutar sevincimi, koynundaki son Haziran'a asardım

nesrin kültür kiraz

tanrı sıratımdan geçerken - altıncı fasikül -

Buradan geçiyordum, meğer hayatmış burası.
Kuşlar uçar, balıklar yüzer, atlar koşar, hatta insanlar ağaç dikermiş.
Meğer hayatmış burası.

Sonra büyüyor insan ve bükülüyor zaman.

Gökten silinen bir yıldızken sevinç, çekilmiş bir diş oyuğunun ağrması olunca aşk
düşünmeden edemiyor insan,
dinozorlar hep bir ağızdan intihar etmiş olabilir mi
gelmekte olan iktidarın insan olduğunu anlayınca?

Üzerimde fırtınadan bir külâh dön aklım dön
boran, kasırğa her ne ise adı hayat.
İçimde bir tenhalık gün olur,
benden gelen hangi yoldan sapsam yine ben!

Kendime dönmenin ferahı mıdır özleten çocukluğu?
Büyüdükçe değişmese ya insan...
Hunhar zamanı kullanıp
kendimi yeniden öğreneceğim.
Oysa ben bütün yolları
sırf sana çıksın diye yürüdüm çıplak ayak
diken ah diken, taş ve bataklık!

Yaşlanan zamanda ve ölmenin dünyasında
yüzüm kan, yüreğim nasıl kansın?

Şimdi yakın kıyılarda kimler boğuluyor
kimin on beş yaş uykularına adını anıp giriyor oğlanseviciler?
Sen öyle dikil kitaplarında mağrur!
Hüseyin'i susuz şehit, Yezid'i galip ettin ya
söyle
senin merhametinden kime sığınacağız?

hülya deniz ünal

genç kedi (4)

Üç ay aradan sonra tekrar merhaba. Gündem öyle hızlı değişiyor ki yaşananları algılamakta ve benimsemekte zorluk çekiyoruz. Değişik gerekçelerle etkinlikler iptâl ediliyor, sanat iyice toplumun gerisine çekilmek isteniyor. Edebiyat ve sanat etkinlikleri eğlence değil, 'eylemce'dir. Oda orkestrasının vereceği bir konseri, barış konulu bir şiir etkinliğini, cenazeleri gerekçe göstererek iptâl etmenin mantığını kim açıklayabilir bize? Kimse ölmesin, can vermesin diye yapılan barış etkinliklerini ancak ve ancak desteklemeniz gerekir. Son günlerde sıkça rastladığımız bu tavrı kınıyorum. Sanat, insan ruhunu inceltir. Savaşa karşı en büyük eylemliliktir. Onun için bu '*etkinlik iptâl kolaycılığı*' hiç vakit geçirmeden, terk edilmelidir!

Bu köşenin ilk yazısında buradaki ölçütümüzün şairin değil, şiirlerin yaşı olacağını söylemiştik. Onun için yayımlanmış şiir ve kitaplara bakıyor, genç buluyorsak, şairin yaşına başına bakmadan dizelerine yer veriyoruz. İki şairin ilk kitabından söz edeceğim bu sayımızda. Neda Olsoy ve Erkan Karakiraz. Selami Şimşek ve Özkan Satılmış'ın ikinci, Emel Kaya ile Coşkun Şimşekli'nin ise üçüncü şiir kitaplarına göz atacağız.

Emel Kaya: 1978 Lefkoşa doğumlu. Kıbrıs'ta yaşıyor. Yan Etkiler (2015), Yasakmeyve'den çıkan üçüncü kitabı. *kırılacak eşya* şiiriyle başlıyor kitap. İkinci şiirin adı da *lütfe dikkatli taşıyın!* Şair, *'hükümsüzdür ilan'ından sonra seri no, kimlik no, soyadı ve adı, baba adı, anne adı, doğum yeri, doğum tarihi* gibi şiir adlarıyla kurgulamış ilk bölümü. Bir tür otobiyografi yazmış şiir adlarından oluşan. İkinci bölüm *eksi on derece* ve ilk şiirin adı:

çıktım evden. Sonraki şiir adlarını yazmayacağım, okuduğunuzda göresiniz diye. Üçüncü bölüm başlığı da ilginç: atların yarıçapı. Şair bu kitapla gizlerini veriyor okura. İlk kendini açıklıyor, sonra kendinden çıkıyor, bilinçaltında gezindikten sonra yine yaşamına dönüyor. Bu yolculuk, kendinden çıkıp sonra yine kendine varma hali öyle yıpratıcı ve gerilimle dolu ki... En son sayfayı boş bırakıp okur için de şu notu eklemiş: beklenmeyen bir etki görüldüğünde sayfanın ortasına kuş çizin. İyi şiir okuyanı etkiler. Okunduktan sonra bir heyecan, bir değişiklik yaratır. Buradan hareketle Emel Kaya, bir iddia taşıdığını da göstermiş oluyor. Öyle ya hafiflemiş bir ruh haliyle o kuşun kanadında yeni dizelere uçuşma vakti gelmiştir. "ölü değil, belki fazla dağınık/ bu gölgesiyle cisminin sarkacını oyan". İlginç bir tasarım, değişik bir yol haritası. Denemekte yarar var.

Erkan Karakiraz, 1974 doğumlu ve İngiliz Dili ve Edebiyatı mezunu. Noktürn Yayınlarından yayımladığı *İçgeçit* (2016) ilk kitabı. Yerüstü ve Şatokilitli, çıkardığı fanzinler. Kitabındaki şiirlere bakıldığında; günlük yaşamın dinamiğinden esinlenmek yerine, anlamı tamamen rastlantısallığa bıraktığı görülüyor. Yaptığı derin okumaların etkisi seziliyor dizelerinde. Çok olgun bir şiir yazmanın peşinde. Hedefleri olması, çıtayı yüksek tutmak istemesi güzel. Hiç de kolay bir şiir yazmıyor, zor olanı seçiyor. "*Bilmek mutsuzluktur*" denir ya, Erkan biliyor. Bu kitaptan sonra ne yazacağını merak ediyorsunuz ister istemez. Sürprizlere açık bir şiir, bambaşka yerlere gidebilir, yeni buluşlar yapabilir, değişik bir teknik geliştirebilir. Her şey mümkün. Denemelerinin de çok güzel olacağını tahmin etmek güç değil. Birikimli, meraklı, çalışkan. Daha ne olsun? İzleyip bundan sonraki serüvenini göreceğiz. "*görünmeye heveslenir silinmeye başladığı/ eşikte. kâhin! sür biricik kucaklayışını/ yuvasına. anlatmaya çalışma dile gelmeyi, geri çekil. çamurlu bir imge olarak kal/ dalgakıranın berisinde. yüzünü yüzüme/göm, kınından çık, yakındır şiir/kâhin! yakındır...*"

Özkan Satılmış: Kalbimde Mürekkap Sıkıştı, 1986 Ankara doğumlu şairin ikinci kitabı. Bursa Zimba Kitap Şiir Dizisinden yayımlandı (2015).

Şiir Koy Alnıma Dosyasıyla 2009 yılında Mehmet Fuat Genç Şiir Ödülü almış ve ilk kitabı Yasakmeyve'den yayımlanmıştı. Birçok şiir ödülü olan şairin dizeleri içinde hiç aklımdan çıkmayan bir bölüm var. *"Annem Nisanın biriydi hep/Babam her ayın otuz ikisi/ Saksılar sahiplendi beni/ Saksılar, dünyanın en aydınlık yeri"*. Ne zaman bu dizeleri anımsasam tüylerim ürperir. İyi şiirin gücünü duyumsarım. İkinci kitabında da anne imgesi sayfalar ve imgeler boyu ilerliyor. Kendisini olduğu kadar okuru da kanatıyor. *"Annesi zincir atmış bir cocuktum"* demesi boşuna değil. Ya da *"Bir hayvancığı/ Ağzının deniziyle temizlerken annesi/ Ne bir önceki, ne bir sonraki kare/ tam onikiden şefkat emmişken başrol/ Çekilmedi kalbimde öyle bir film/ İçi şey karası bir kese kağıdında taşıdım şahdamarımı"*. Güzel şiirler, güzel bir kitap. Oğlu için yazdığı *"Can Çekirdeği"* şiirini mutlaka okuyun derim...

Neda Olsoy'dan bir ilk kitap: Yaşamak Avuç Yalamak İş (Etki Yayınevi, 2015). İlk önce sahipleri değer verdiğim insanlar olmasına rağmen Etki Yayınevi'ni eleştirerek başlayacağım. Yayınevinin düzeltmeni vardır mutlaka? Size geldiği gibi mi yayımlıyorsunuz dosyaları? Keşke yayımlamadan önce bir gözden geçirseydiniz? İzmir'in iyi yayınevi Etki'ye böylesi yakışır çünkü.

Çok genç bir şair Neda Olsoy. 2000 doğumlu, henüz lise öğrencisi. Annesi de (Neval Savak) şiir yazıyor, iki arkadaş gibiler. Analı kızlı şiirle büyüttükleri, özenilesi bir dünyaları var. İlk kitabın acemiliklerini taşısa da etkilenmeler olsa da ki bu çok normaldir. Değil mi ki *aynalara bakınca kendinden ötesini görüyor ve alo, yalnızlığımı ihbar ediyorum* diyebiliyor? Kesinlikle şiir kumaşı var Neda'da. Yetenekli. *"yurtık çorabından dökülen acıyı duş jeli yapıyor hayat/ baba*

beni öpme, ben öyle bir günah dövdürdüm ki ruhuma". Bazen naif, bazen anarşist... Bazen gerçekçi, bazen hayalbaz... Denemek iyidir, deneyip ne yapmak istediğine karar verecek. Şiire şimdi olduğu gibi çalışmayı ve böyle okumayı sürdürürse çok iyi şeyler yazacağından hiç kuşum yok...

Selami Şimşek. Kitabın ismi ilginç. Aynı sahibine ve yazdığı şiire benziyor. Geleneksel olanla modern buluşturuyor. Dizelerin arasında köyünde toprakla oynayan hınzır bir çocuk geziniyor. Şairin çocukluğu ile büyümüş olgunlaşmış halini bir arada görebiliyorsunuz. Yaşamında ne eksikse, şiirinde o eksikliği yansıtıyor, sahici. Eczacı olan şair, sanki şiiri de kendi için ecza olarak kullanıyor. Yaşamın da şiirin de emekçisi. Titiz ve seçici. Şiiri çok ciddiye aldığını biliyorum. Yıllardır yazdığını biliyoruz, ancak dergilerde yakın zamanda yayımlamaya başladı. İlk kitabı Son Gözyaşı'ndan dört yıl sonra ikinci kitabı Atlara Sürme Çekin'le (Noktürn Yayınları, 2016) çıkageldi. Hoş geldi, sefa geldi. *"Yosun gözlü kızlar tutmuş kordonu/Diz üstü bir karış etek/Her yer anason her yer şamdan/ Sıyırıp geçiyor körfezi güneş/ Gündoğdu'da bu akşam"*.

Coşkun Şimşekli, Sırı Olmayan Aynalar (Şiirden, 2015), şairin üçüncü kitabı. O bu dünyaya ait değil. Bu kadar mı şiir ve insan sevgisiyle dolu olunur? Şiirleriyle yaşamı bu kadar mı örtüşür? Yazdığını yaşar, yaşadığını yazar. Yazarken kâğıt kalem kullanmaz, beynine yazar. Bütün şiirlerini ezbere bilir ve okur. Zamansızlığı içinde şiire mutlaka zaman yaratır. Ona bir kitapçada, etkinlikte ya da bir edebiyat toplantısında mutlaka rastlayacaksınız. Hayat bilgisi yüksek, modern bir çelebidir. *"herkes yarasını alsın çıksın meydana"* dediği yerden okudum şimdi yazacağım dizeleri. *"Analar gidince anılar da gider"* Gerçekten de öyle. Bir bayramdan daha annesiz çıkmış olmanın hüznüyle haklısın dedim Coşkun Şimşekli'ye kendi dizeleriyle... Dedim ki: *"bu dünyada ağırlığı olan her şey düşer"*.

E-posta:denizunal64@gmail.com

hüseyin peker

türk şiirinde "b" harfi bölünmez,"c" cesaret bekler

Sıra Türk şiirinde B harfine doğru eğilmekte. İlk durak Behçet Necatigil olsun derim. Çünkü kesik kesik vurgusuyla, kendine özgü, dil biçimlendirmenin, söz tasarrufunun ilk ustalarından sayarım onu. Aynı zamanda şiirini sokağın, halkın ipince yüreğinin ortasına oturtmuş, alçakgönüllü seslenmenin doruğunu yaratmış. Behçet Necatigil bir orta durak şiirimizde. Ne İkinci Yeni'ye özenmiş, ne de Birinci Yeni'nin mahalli söyleyişine kulak asmış. Tamamen kendine özgü bir okul.

"Onu benden, beni ondan ayıran Düzenler

Bırakmaz bizi bize, bölücü Ölmüş nice değerler, ben de ölmüşümdür.

İçindeyim, diretiyorum çağa

Size ne miyim ben, siz bana nesiniz?

Bir hayal, bir masal mı eski

Ama ben görmüşümdür."

Bedri Rahmi Eyüboğlu deyince akla ilk gelen şey, **Karadur**'tur tabi. Bedri Rahmi, Garip şiirine yakın görülse de, onun Halk şiirine yaslanan, renk renk halı desenlerini andıran, resmi çağrıştıran bir anlatım tarzı var öncelikle. Halk kaynağından yararlanan çok güzel şiirlerle hatırlanıyor şair:

"Yarab!.. İnsanoğullarından çektiğim yeter

Gökyüzünden benim hisseme düşeni ver

Altına dilediğim gibi ömrümü sereyim

Mendil kadar olsun tarlamı ayır

Beni doyuracak ağacımı göster"

Bedri Rahmi'deki bu içten yakarış, unutulur gibi değil. Ömer Bedrettin Uşaklı ile Ercüment Behzat Lav'da "B" harfine teğet geçen şairler. Baki Süha Edipoğlu *"Beni de alın hatıralar"* derken unutulmaz şarkı güftelerine imza

atmıştır. Bekir Sıtkı Erdoğan da,

Hancı ile uzun yıllar dillerden düşmemiştir.

Ege'nin yakından tanıdığı savcı ozan Berin Taşan, toplumcu temaları, inançlı sesiyle taşıdı şiirine. Ondandır coşkulu örnek dizeler:

"Güllerin gelinciğin arasında

Yüzünün öptüğüm yarısında

Kötüye geçit yok"

1993 te Sivas yangınında yitirdiğimiz, Doktor şair Behçet Aysan hala unutulmadı. Duygusal ses tonuyla, toplumsal, bireysel acılardan kesitler sunan şair, bugün yaşasaydı mutlaka farklı yerdedi:

"onu vurdular, gözümle gördüm onu

ak bir zambağa binmiş gidiyordu

gidiyordu

zambak dur, sana da bulaştı kan"

Barış Pirhasan kadar Betül Tarıman'da dikkati çeken şiirlerle seslendi hep:

"kederin pervazında iki kız kardeş

makas değmemiş saçlarına dökülüyor akşam

göğüslerinde yalnızlık bir ayraç gibi durmakta"

Bircan Çelik yaşama Samsun'da başlayıp Ankara'da noktayı koymuş. Edebiyatla uğraşmayı, edebiyat dostları edinmeyi gönülden seviyor. *"Üstüm buz / bağrım kıvılcım/Kanayan bir yaradan sonra/ Serin yağmurlarla geldi/ Sınır tanımazlığın"*

Birhan Keskin'in şiiri de Necatigil'i andıran, kısa, özlü, kesik seslerden oluşan söz tasarrufunun iyi denendiği şiirlerden. Neredeyse anlama sınırlar koyan yeni bir biçim bu. Toplumsal doku içinde yazdığını söylediği son kitabı **Fakir Kene**'den bazı dizeler:

"Bırak o kordonu dedin, bıraktım ve çıktım dünyaya

İlk zorluğu buyurdun, memeyi bırak dedin,

uzun emdimdi eminim."

Birhan Keskin, eski şiirlerindeki gizemli duruşu bir kıyıya bırakmış, daha cesur telden, gene kestirme yöntemlerle aratarak konuşuyor bu kitabında.

Bejan Matur'un doğudan yükselen destansı çığlığı gittikçe yerine oturdu bence. Hukuk mezunu şair, Doğunun ve mitolojinin bize esen gizemli kaynaklarından yararlanıyor, ve kısa dizelerle büyü bir masalın gizinde

buluşturuyor şiirle bizi:

"Nereye yaslanacaklarını unuttuklarından

gözlerini toprağa bakıyorlar

Çünkü bulutlar gökte kalıcı değil"

Baki Ayhan, Adana doğumlu, üniversitede edebiyat doçenti.Yıllardır edebiyatın içinde, şiir yıllıkları, incelemelerle ve şiirle top yekün edebiyat savasının yaşayan kahramanlarından...

Şiirlerinde yer yer modern üstü ironilerle yeni şiire uzak durmamaya çalışıyor. Durmadan yenilikçi gözlerle bakan, sezgi gücü kuvvetli bir şair olarak anılıyor:

"zamankıran fırtınalar için

bir şey diyemem!

şundan ki

eski bir buzdolabıdır dünya

içinde bozuk yiyecekler unutulmuş"

İzmir'in toplumcu sesi ve çığlığı Bilsen Başaran'da kendine özgü gelişimlere uğrattıyor şiirini. Erzurum doğumlu öğretmen şairin, *"Bedenlerimizde zincir şakırtısı, sürgünde dönen ellerin öyküsü vb"* kendine özgü benzetmeler ve bir ucu toplumsal değinmelere varan deyişleri devrimci işlerin unutulmaz ismine dönüştürür şairi.

C ve Ç harflerinde mimar şair Cengiz Bektaş'ın, Cahit Tanyol'un, Cezmi Ersöz'ün, Celal Vardar'ın, Cenk Koyuncu'nun adı baş sıralarda anılmalı. Çiğdem Sezer'in o Karadeniz kokan cüretli ve coşkulu sesi kulaklarımızın pasını silmekte:

Öğretmenlik yapan Kapalı Gişe Hüzünler şairinden:

"ama her adres biraz eksiktir ve insan

adresinde bulunmaz çoğu zaman

ben burda tenhalardan

gelir bana giderim"

Can Yücel, o umulmaz ironisiyle, şiire argonun acıtmayan lehçesini yerleştirmesiyle unutulmaz şiirleri ezberletti şiir okuruna. Gerek toplumsal acıların alınımıza yerleştirdiği

acılı söyleyişler, gerek hüzne yaklaşan bir yürek iniltisi Can yücel'den hissettiğimiziz..

"Niğde üzerinden Adana cezaevine gidiyoruz

Bi sen eksiktin ayışığı

Gümüş bir tüy dikmek için manzaraya"

Gerçekçi bir o kadar, yaşananın aralığından tutturan bir yeni anlatım biçimi.. Cahit Irgat'da kendine özgü anlatım biçimiyle Birinci Yeni'ye rağbet etmemiş,özgün bir şiiri oluşturmuş imzalardan.Cahit Külebi daha çok Anadolu'nun tozlu yollarından sesyatarmış, şiirimize köyleri ve köylü duyarlığını taşımıştır:

"Saçlarımı kesip rüzgara atacağım!

Ta ki haber götürsün bir gün sana!

İçimde bir şeytan var, diyor ki:

aklına ne gelirse yapsana."

Celal Sılay'da yaşadığı sıralarda anılsa da, bir ara adı nedense unutilan, toplu şiirleri yeniden yayınlanınca önemi artan geçmiş yıl ozanlarından.

Cahit Sıtkı Tarancı, Türk şiirinde ölüm üzerinde en titiz işçilikleri yaratmış, adı bugüne otuzbeş yaş şiirinden de öte kalmıştır.

"Haydi abbas, vakit tamam;

akşam diyordun işte oldu akşam.

Kur bakalım çilingir soframızı;

Dinsin artık bu kalp ağrısı"

Ceyhun Atuf Kansu da toplumsal nidalar veren doktor şairlerden. Doktorluğun Anadolu toprağında zorlukları üzerinden yaratılmış bir insani ses,bir vicdan seslenişi. Bir o kadar da sıcak ve bahar kokulu:

"Habersiz hepsi, kızamıktan ve ölümden,

Kirli yüzlerinde açan ölümden habersiz

Ve düşmüş bir gül oluyorlar birden

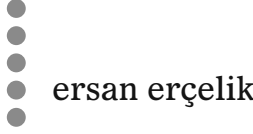
Bebekler ölüveriyor, ölümden habersiz"

Cahit Zarifoğlu da İkinci Yeni içersinde gizemci eğilimleriyle kendine özgü bir yer alan farklı şairlerden ve yedi güzel adamdan biri.Cem Uzungüneş de, genç kuşağın Cenk Gündoğdu gibi,

bir o kadar yenilik yaratan aranan adlarından.. Cevat Çapan ise çeviri şiirleriyle tanındığı kadar yalın, tutarlı ve duru şiiriyle destana yaklaşan anlatımıyla Türk şiirinde Seferis'in, Ritsos'un yarattığı deniz dolu, mitos buharından geçirilmiş şiiriyle sevilir. Fethi Naci'nin deyişiyle: "abartmasız, yakınmasız, hep alçak sesle söylenen.." bir şiir Cevat Çapan'ınki.

"Ölünceye kadar seninim, diyor denize

kendi gölgesinde yanan bir çınar"

yeni dünya

Soydukça anladım, sanki rüya içinde rüya
bir elmanın çekirdeğinden çıkardım seni...

İçindeyim şimdi içimde olanın
aradım durdum yıllarca o sonsuzluğu
aslımdan soyunduğumdan beri
kimi ölüm diyor, kimi aşk
olsa olsa kuarkların oyunu bu hayat
sözlükte başkaldıran bir sözcük gibi
seni karşılayan bir anlam yok
unutmadım her sevişmemizde açılan bir kanat
kalçalarından bir güneş doğurduğunu.

Ellerim ağaçlarla seviştiğim için terli
ırmakları buluşturduğu için ıslak
dallara astım fesleğen kokan mendilimi
üstelik hazırım bir akasya kadar ayaklanmaya
sesimden taşıtı taşıyacak bir çağlayan!

Ben ölümlerin üstüne yürüdükçe
bir çocuğun ellerindeki tabanca, yaşamak
hayata yakışmak diye bir şey var
her adımda hayatı yenileyen hayal ve hakikat
bir dağın karnını oyar gibi
ben senin yolunda kendini bulan Ferhat
ışıkla yazdıkça silindi karanlık
inandım insanın gelecek şafağına
duydum toprağı kışkırtıyor ektiğim başak!

Aşk kalın çizgilerle altımı çizdi ama
yaşadıklarımın bir kez daha geçtim üstünden.

Yollar beni çağırır her adımda
arkamı kollar içine gömüldüğünüz toprak
kaldır kendini oturdukça eskidiğin koltuktan
uzaklarda ekranı toz içinde eski bir televizyon
ne zaman evden dağlara çıksam
bir çiçek uzun uzun kokluyor beni
elvedalarla yüklü boşaltılmış liman hâlâ sımsıcak
ne mektup yazan var, ne de telefon açan
kelimelerim, hem ölüm hem de hayat!

Senin ayakların isyan dolu bir yaza değedursun
benim aykırı bir anlamla dolaştığım sokak
tanıştığım akrebin zehri, gövdeyi yalayan alaz
her gün doğumuyla tenimi kışkırtan şafak
seninle tanıştım tanışalı bir tedhiş yuvası yaz!

Bir yumruk koydum hayatla aramdaki boşluğa
gerildim yayla, fırladım bir okla hedefe
bulutlardan bir yatak altındaki
göğe benzeyen bir yanı var gözlerinin
kırmızı bir gülle boyuyorsun dudaklarını
sanki savaş boyalarını sürünmüş bir Kızılderili
okyanusu taşıran damla bir gözyaşından
sakladığım yerden çıkarttım gövdeni dolaşan çığlığı
çünkü zordur kendini küllerinden yaratmak.

Soydukça anladım, senle seviştiğimden beri
tenimde gül kokusu, yatağım güneş içinde...

Desen: Oğuz Demir

koku

Patrick Suskind'in başarılı romanı Koku'yu ünlü yönetmen Stanley Kubrick, sinemaya uyarlanamazlar listesine almıştı. Ancak gelin görün ki Tim Tykwer, romanı sinemaya uyarlamaya karar vererek herkesi heyecanlandırdı.

Film,18.yüzyıl Fransa'sında Grenouille adlı katilin, halk karşısında bir mahkemede yargılanma sahnesiyle başlıyor. Grenouille mahkeme tarafından suçlu bulununca "Asın onu, asın onu!" diye nefretle haykıran halkın yüksek gerilimi, izleyiciyi daha filmin başında kuşatıyor.

Grenouille, Paris sokaklarında bir balık pazarında krallığın en pis kokan yerinde dünyaya gelmişti. Annesi tarafından doğar doğmaz balık tezgahları altına atıldı, bir çöp gibi. O koşullarda yaşaması mucize olan bebek ölmedi ve Paris'in kokuşmuş yetimhanelerinden birine gönderildi. Filmde yetimhanede büyüdüğü gösterilen Granouille, romanda üç süt anne değiştiriyor. Süt anneleri Grenouille 'yi her seferinde terk ediyor çünkü bebeğin hiç kokusu yok . Bedeninde hiç koku olmayan bebek, lanetli sayılıyor. Filmde bu önemli detay atlanmış. Roman ile film arasında önemli farklar var, olağandır, hep olur. Sinemaya uyarlanması çok zor bir roman olan Koku için bu sapmalar olağan sayılabilir.

Yıllarca köle olarak ağır işlerde çalıştırılan Grenouille, insanlardan uzak, ürkütücü ve farklı bir kişiliktir. Ancak

kokuları çok iyi alıp ayrıştırabilmek gibi üstün bir yeteneği vardır. Birgün sokaklarda dolaşırken aradığı kokuyu alan Grenouille, kokunun sahibi genç kadını takip etmeye başlar. Kadının bedeninden salınan kokuya hayran olur . Ona yaklaşımdan kendini alıkoyamaz. Kadının ürküp çılgılık atmasıyla ilk cinayetini işleyen Grenouille, sonraları bu cinayetten hep pişmanlık duyacaktır.

Bu olaydan sonra hayatının amacını fark eden genç adam, yakaladığı bu muhteşem kokuları nasıl saklayabileceğini öğrenmeye adan kendini. Usta parfümcü Mösyö Baldini'nin (Dustin Hoffman) yanında çalışmaya başlar ve çok şey öğrenir ustasından. Kitapta sevimsiz ve lanetli olarak tasvir edilen Grenouille, filmde daha sevimli ve masum yüzlü bir karakterdir. Doğal olarak üstü başı pis, yaşadığı yerler sefildir. O dönemin Fransız burjuvası ile fakirlerin yaşadığı kokuşmuş ve hastalıklarla dolu hayatları arasındaki fark ve mekanlar çok iyi yansıtılır filmde.

Kokuları ayrıştırmayı ve saklamayı saplantı haline getiren Grenouille, Grass'a eğitim görmeye gider. Giderken yolda bir gece bir mağarada (hiçbir kokunun olmadığı bir mekan da)kendisini koklamaya başlar ve bedeninde koku olmadığını yani kendine has bir kokusu olmadığını fark eder. O anda büyük bir hayal kırıklığı ile tüm hayatı boyunca kendini hiç var olmamış gibi hisseder ve büyük bir korkuya kapılır. Bu nokta da saplantılı adamın yeni bir amacı vardır artık. Var olduğunu, hem de olağanüstü biri olduğunu kanıtlamak tek amacı olur. Bu uğurda cinayetlerine devam edecektir.

Farklı ve güzel kokuları çok uzaklardan hissedebilen Grenouille, kurbanlarını özel kokan kadınlar arasından seçmeye başlar. Romanda bu kadınların güzelliğine değil kokularına dikkat çekilirken filmde tam tersi bütün kadın kurbanlar çok güzeldir. Filmde de kitapta olduğu gibi kurbanların güzelliği vurgulanmamış olsaydı Grenouille 'nin kokuya olan takıntısı daha iyi anlaşılabilirdi.

Kendisine benzersiz bir koku yaratmaya çalışan Grenouille, bir çok cinayetten sonra sonunda amacına ulaşır. İnsanları kendinden geçirecek, sevgiyi ve cinselliği abartılı ve şehvetli yaşamalarını sağlayacak muhteşem kokuyu yaratmayı tam da başarmışken, yakalanır. Bu koku sayesinde kendini sevmeyi ve seilmeyi başarabilecekken ne yazık ki bunun için hiç zamanı kalmamıştır.

Yönetmen burada filmin başlangıç sahnesine dönüyor. Halkın önünde yargılanan Grenouille, muhteşem kokuyu sıktığı mendili halka doğru savurur. .Koku o kadar etkilidir ki insanlar idam edilmesini istedikleri katili bir anda melek olarak görmeye başlar. Çılgınlık birbirine karışır, "Seni seviyoruz, seni seviyoruz"! Kokunun etkisindeki insanlar çılgınca birbirlerini sevmeye ve kadın erkek, zengin fakir, güzel çirkin ayırmaksızın birbirleriyle sevişmeye başlar.

Doğduğu yere geri dönen Grenouille, sevebilmeyi ve seilmeyi her şeyden çok istemektedir. Genç adam aslında kendinden nefret etmektedir. Paris'in pis kokulu sokaklarından birinde kokuyu bu defa bedenine boşaltır. Kokuyu duyanlar onu o kadar çok severler ki, onlarca insan Grenouille'nin üzerine çullanır. Böylesine yoğun sevginin altında kalan Grenouille, sonunda dünya yüzeyinden kaybolur. Grenouille'den geriye bir parça kemik bile kalmamıştır.

Grenouille'in yaratmış olduğu bu olağanüstü kokunun yapamayacağı tek bir şey vardı. O da kendisini sevebilen ve sevilen biri olmak!

Yönetmen: Tom Tykwer

Film müziğinin bestecisi: Tom Tykwer,Johnny Klimek, Reinhold Heil

Oyuncu direktörleri: Michelle Guish,Grace Browning

Senaryo: Tom Tykwer, Bernd Eichinger,Andrew Birkin

Oyuncular:Ben Whishaw, Rachael Hard - Wood

Yıl:2007

birin ikiye özlemi

özkan satılmış

İki kişi olsak,
Aynı dalda serçelensek
Yürek dayasak aynı göle
Çakalların hışırtısı umudu bocalatsa
Aynı anda güz dolsa çuvalımıza
Tek bir yarada çiftleşsek seninle

İki kişi olsak,
Kaynasa boynumuzda zehir dolu kazanlar
Sancı düşer soframızın payına
Yüzümüze yapışır yırtılan bir saz teli
Saplanırsız aynı türküyeye
Aynı türkü sonsuz parantezler açar kanımızda

İki kişi olsak,
İkiye bölünür cehennem
Hâkimin verdiği karar
Bir zarın kırık yüzleri
Kahkahası bir haraminin
İkiye bölünür,
Yüzde doksandokuz promil uçurumlu çocuk
Bir ip cambazı olmazı yürür
Olmaz ikiye bölünür
İp ikiye, cambaz ikiye
Geyiğini tuzağa çağırır komşu komşunun
İhanet ikiye bölünür, efkâr ikiye

İki kişi olsak,
Kolaylaşır yaşamak
Kolaylaşır içimizdeki cesetlerin köpürdüğü tufan

İki kişi olsak,
İkiye bölünür avcı dürbünleri
Birimiz kurtulsak çiçekleniriz ikimiz birden

altı kez imran aydın tali

ben bir fikrin sonucuyum mantıksız
geciktim altı kez geldim lakin

bir uçan renkli havaydı başta her şey
birden çıtalar bozuldu sonra her şey

bak ben buradayım sen de buradasın
bakireler ağlarken bir hevesli kadınsın

ben bir şeye boyun eğdim sen her şeyin boynuydun
yeğsin kafamdan oturmuş fikir
hatırla bir mantıksızın sonucuyum ben unutmam

fısıldanmış söz caizdir usta kucığında
ben bir defa ölüm desem sen umudun meyli
en acısız intihar en sızılı dirim
yaşamak neresinden süt tozlarını ve mayaları
ve hatta biz bir kez ölmüştük de anımsa
odaların ışıklılı ışıksızında
sen elmas ahize ben bir desen halıda

ben bir şeye boyun eğdim sen her şeyin boynuydun
doğu orta bir sözdür söylenir
kan içine işenir kahvenin iki başlı
hiç bunlardan laf açmazsak kapanmaz aya
hep yazarım oysa hep okunmaz elim

bu benim ki başka bir basitliktir eteği taşlı
ben bir sana boyun eğdim sen her şeyin boynuydun
yanağı biterken iki kaşlı çocuk
kelebek kanat çırpır en güzel şarkının ortasında
yalnızlık bir bakmaktır güneş doğana karşı
ayarsız erkeklerin ve somun ekmeklerin aşkı..

gültekin emre: gurbetine sığamayan şair

Gültekin Emre ile daha önce sözleştiğimiz gibi saat 14.00'te Yakın Kitabevi'nde buluştuk. Anılardan günümüzün kültür ortamına, Gezi'den sanata, gelenekten genç şairlerin imajiner dünyasına... yelpazesi geniş bir sohbet oldu. Gültekin Emre'nin siması kadar sesi de Anadolu coğrafyası kadar geniş ve münbit. Onun son şiir kitabı "yürü dur boya" (2016) odağındaki sohbetimiz CazKedisi okurları için.

Ortaokulun son sınıfındaydım. Ders çalışmak yerine şiir yazdığımı gören babam usulca kulağıma eğilip "Hayattayken mi yaşamak istiyorsun yoksa öldükten sonra mı?" diye sormuştu. Ne demek istediğini anlamamıştım o an. Ülkemizde sanat/düşün insanlarının kıymetinin bilinmeyişi neredeyse bir kod gibi işlenmiş kültürümüze. Bu tutumun kırılması neye bağlı?

Yaşarken ölenler, öldükten sonra yaşayanlar! Ya da yaşarken de sanatsal çalışmalarıyla öne çıkanlar, etkili olanlar ya da tam tersi sinik, sönük, etkili olmadan bir şeyler ürettiğini sananlar! Toplumsal bilinçten söz edilir ya hep, aslında her şeyin başı çağdaş eğitim normlarının iyi uygulanmasından, çocuğa, insana saygıdan geçiyor. Sağlıklı insan yetiştirmenin temel koşulu bu çünkü. Ne yazık ki ülkemizi çağdaşıktan koparanlarca, karanlığı bir seçenek olarak sunanlarca, halkımızın geleceğini karartmaya yemin etmişlerce yönetiliyor. Çağdaş dünyadan koparılma ülkemizin her alanına, her şeyine yansıdı yaşıyor. İnsanlık onurunu korumaya çalışan sanatçılar ölmeden önce de, yaşamını yitirdikten sonra da yaşarlar yapıtlarıyla, yaptıklarıyla. Dünya yazını, sanatı bunun binlerce örneğiyle dolu. İktidar yalakaları yalnızca gününde siyasi

ortamlardan beslenir ve sonra da yitip gider. Ailelerin büyük bölümü çocuklarını para getiren mesleklere yönlendirme eğiliminde olduklarından, yazından, sanattan, kitap okumadan uzak tutmaya çalışıyorlar.

"İz toplayıcısıyım ben, yitirilmiş izler arşivcisi" demiştiniz Aşk ve Minyatürler'e başlarken. "Hatıra koleksiyoncusu", "Bakış toplayıcısı" diyenler de oldu bu minval üzere. Son şiir kitabınız "yürü dur boya" (2016)'da "Ayazın başı bozuk anıları sere serpe" derken hangi yaşanmışlıkların izini sürdünüz? "Yolunu yitirmiş bir dere" nereye akıyor?

Anılar ve düşler sanatın gözesidir. Bilinçaltında ortaya çıkacakları anı bekleyen ne çok solgun anı depolanmış durumda belleğimde. Yoksul bir köyde geçen çocukluğumun Ankara'da yeşermesi, çiçeklenmesi peşimi hiç bırakmadı. Babamın erken ölümü de. Babasız boynu bükük büyümem de. Sonra babam gibi bana ve anneme sahip çıkan abimin erken ölümü de hayatımın acılarında bir başka halkadır. Geleceğimin belirsizliği, sahipsizliğim... hep ürkütmüş, tedirgin etmiştir beni. Sürdüğüm izler kendime ait, yaşamımda derinliği olanlar, peşimi bırakmayanlar. "Yolunu yitirmiş bir dere" hep geçmişime akıyor. Solgun, yıpranmış anılar, fotoğraflar şiirlerimin arka avlusunu oluşturuyor, gerçekleşmeyen düşler de. Ülkemin sosyal-

toplumsal-kültürel yapısındaki, siyasetindeki çarpıklıklar da.

Şiirinizin hep bir devinim, yenilik içinde olduğu görülüyor. Şiirinizdeki bu yeniliğin değişimin yanında hiç değişmeyen izlekleriniz, leitmotifleriniz, bir bakıma şiirin altından imzanız kaldırılsa adınızı haykıracak gibi duruyor. Şiirinizi inşa ederken ustanın yapıda kalan istemsiz parmak izleri mi bunlar, yoksa bilinçli bir tercih mi?

Bir sanatçının, bir yazarın, bir şairin kendi kanalını oluşturması yıllarını alıyor. Kurduğu satansal dünyada belli yapı taşları yolunun üstünde hep onu bekliyor. O taşlarla kurulu bir yapı daha sağlam oluyor bana göre. Çünkü şablonluktan, yapaylıktan uzak, hayatın ve gerçeğin yakasında bir ömürdür yapının harcı. Bazı izlekler, metaforlar, birbirine uzak düşmeyen imgeler çoğu zaman kendiliğinden yer buluyor şiirlerimde, kimi de bilinçli kazı çalışmaları sonucu yer alıyor şiirin ana gövdesinde.

(Bu arayanımızdan geçmekte olan şiir dostu Yunus Bekir Yurdakul, güleç yüzüyle “merhaba, dostlar!” diyerek Gültekin Emre ile birkaç dakika ayaküstü sohbet ediyor.)

Şiirinizdeki gurbet duygusunu -felsefi, politik yönünü bir kenara iterek- anne yitimine bağlamak istiyorum ben. Anneden sonra her yer gurbet mi sizin için?

Evet, annemden önce babamın erken ölümüyle bir yanım hep eksik kaldı. Babasızlığın ezikliği, eksikliği hiç çıkmadı içimden. Sonra abimin, ardından da annemin ölümü... gurbetliğimin pencereleri, kapıları oldular. Benim için onlarsız yaşamak her yer gurbet! İllâ başka bir toplumda yaşamak, bir başka dilin, geleneğin içinde ömür tüketmek, başka coğrafyalar, başka tarihler ve toplumsal yaşamlar gerekmiyor gurbette olmak için, bir sokaktan başka sokağa taşınmak da gurbetlik duygusuyla dolmaya yetiyor. Ama annesiz, babasız kalmanın gurbetliğini hiçbir duygu gideremiyor, gideremez. Sonra, bu yıl 36. yılına giren asıl büyük gurbetçiliğim, göçmenliğim! Bu

başlı başına yazılacak bir durum ve ben bunu yazmaya çalışıyorum Yitik Kent Ankara kitabımın devamı olarak.

“yürü dur boya”nın “Kayıp Valiz” bölümünde yüreğinizin daha bir kabardığı görülüyor. İlk şiirlerinizden bu yana “Sizin Öykünüzüm Ben” diyerek şiirinizi birey/toplum ekseninde kurdunuz. Sorunlar biçimsel bakımdan farklılık gösterse de sonuçta hep aynı acıyı çekti(k)niz. Geleceğe dair nasıl bir tasarımınız var. Gençlere yaşanılır bir dünya için “yürü dur boya” mı diyorsunuz?

Geleceğe ilişkin iyi, güzel umutların giderek tükendiği, tüketildiği bir dünyada, ülkede yaşıyoruz. Korku, kan, savaş, onursuzluk, sahtelik, aldatmaca, soygun, dinsel baskı, hoşgörüsüzlük... korkuları büyütüyor. Ötekileştirme, yabancılaştırma, ayrıştırma... tepeden dikte ettiriliyor ve uygulanıyor. Toplumsal olaylardan hiç uzaklaşmadan örmeye çalıştım şiirimi. Kaçacak yer yok, her şey ortada, gözümüzün önünde oluyor çünkü. Nasıl, neden ve kimler tarafından oluşturuluyor bu durumlar, bu da biliniyor. Ömrüm hep “yürü”yerek, yani yollarda, durup düşünerek (hayallere yelken açarak), sanatla yoğrularak (hep okuyarak, sergilere giderek, ressamlarla dostluğu geliştirerek ve resimler, ressamlar, sergiler üzerine yazarak) geçiyor. Son şiir kitabım yürü dur boya Gezi ruhuna banılmış şiirlerle çıktı yola. Gezi bir kırılma noktasıydı hem toplumda hem de kişilerde. 36 yıllık göçmenlik yaşamımda ülkeme hem dışardan hem de içerden bakmaya çalıştım. (Beni göç ettirdiler!) Yeni bir fayın bir gün etkili bir toplumsal diklenişe neden olacağını düşünüyordum; oldu da ama ömrü kısa sürdü ne yazık ki. Dikleniş acımasızca bastırıldı. Gün gelir başka yerden patlak verir karşı duruş; bu kaçınılmaz. Cahillik, ilkelik, sahtekârlık... pirim yapıyor. Her şeyi rayından çıkmış, dengeleri alt üst olmuş bir toplumun yaralarından en çok şiirin etkilendiğini düşünüyorum. Çocuklarımızın, torunlarımızın adını Umut koyuyoruz umudumuzu yitirmemeye çalışarak.

Kitap-lık'ta (sayı: 185) yayımlanan düzyazı şiiriniz “Sere Serpe” bana şiirinizin yepyeni

bir yörüngeye girdiğini düşündürdü. Şiirdeki işçiliğin, seslerdeki ritmik uyumun, sözcüklerin çağrışım değerinin, birbirini destekleyen imgelerin, şiiri hazır (konserve) olmaktan çıkarıp ondaki anlamı/hazzı okuyucunun üretmesine olanak sağladığı görülüyor. Bu bir bakıma sanatsal üretim olan şiirin hazır sunulan bir tüketim aracı olmadığını okuyucuyla şiiri yeniden kurma biçimi olarak yorumlanabilir mi?

Kolaycılığa kaçmamaya çalışıyorum. Okuyan bir daha okusun, bir daha. Ben, başkalarının yazdıklarını okurken öyle yapıyorum çünkü. Kendini hemen tükettiren şiirden yana değilim. “Zor anlaşıyor”u anlamıyorum. Okuma özürlü bir toplumda her şeyin kolayına kaçılıyor. Okur profili çok düşük. Çok kitap okur gibi gözükenerlerin kütüphanesine bir bakın, içler acısı! Şiirde yenilik duygusu ortaya çıkmıyorsa, bir yenilenmeden, değişmeden söz edilemez. Onun için sürekli yeni bir dil aramaya çalışıyorum. Söylenecek sözler bitmedi, daha ne kadar söylenmesi gereken, keşfedilmeyi bekleyen biçim, söylem, imge, şiir, sözcük var. Ben bunların peşindeyim. Çabuk parlayıp sönen ne çok şair, sanatçı gördüm. Çünkü şiirsel, sanatsal altyapı harlı tutulamadığı sürece saman alevi olmaktan kurtulamaz kişinin yaptığı, ortaya koyduğu. Okuru da yetiştirmeli şair, yazar, sanatçı. Okurun seviyesine inmeden, onun düzeyini yükseltmeyi amaçlamalı. “Okur anlamaz” yargısına sığınmak boş bir çaba bana göre.

Üretken bir sanat/düşün insanısınız. Ufukta yeni projeler var mı?

Ufukta epeyce çalışma ucun ucun yol alıyor: Yeni bir şiir dosyası üzerinde çalışıyorum. Tematik bir seçki de benimle birlikte yolculuğuna devam ediyor. *Türk Edebiyatında Viyana* dosyamın son düzeltmelerini yapıyorum. *Sanat Dünyamız* dergisine düzenli ressam, resim yazıları yazıyorum. İlerde bir kitap olmasını istediğim *Yasakmeyve*'de *Akroştış Şair Portreleri*'ni yayımlıyorum. *Varlık*'taki *Şiir Günlüğü* de hız kesmeden sürüyor. 1980'den günümüze *Berlin Berlin*'i yazmayı da ucun ucun sürdürüyorum. *Teşekkür ederim.*

ihtimal ki yüzün

emin kaya

bir ihtimal ki yüzün

henüz uyanmış bahçedeki begonyaya

perdeleri açmadan seyrediyor saçların dallarda ışığı

oturup hayal miydi avucundan öpeni düşünüyorsun

aklın fena karışmış kalbine bir ihtimal

çılgınlıklar yapmak isterdin gençken

suların üstü dam kurduğun evlerden

eyersiz kılıçbalıklarının sırtında

yol aldığını kurardın deniz kızlarına

sakin durmazdın asla

bir karanfili bile götürürken ağzına

üç defa şerefine derdin ey tanrı

ki kadınlar senden

aynayla sevişen yüzüm kendimden sorulurken

üç defa öpmüştün bilekteki keşiği hatırla

bu eskittiğim sular için demiştin

bu taş sektirdiğim ırmak

bu da git diyen bir veda

bir ihtimal ki yüzün şimdi bu şiire dönük

ne iyi!

ustalara mektuplar

Sevgili Rıfat Ilgaz,

Sana mektup yazmak, sanki çileli bir halka mektup yazmak gibi. Elleri yanıyor insanın. Öğretmen, şair, yazar, öykücü, mizah ustası, oyun ve köşe yazarı... Hangi bir özelliğini saymalı senin. Hepsini birbirinden değerli ve önemli... Fakat en önemlisi o “insan” yanın. Kastamonu'nun haşarı ve duygusal çocuğu... Samsun Tiyatrosu iki oyununu sahneye koyduğunda, karşılık olarak sadece babanın mezarını bulup onarmalarını isteyecek kadar yüce gönüllüsün Rıfat Ilgaz. Sana seslenmek kolay mı? Ailenin yedinci çocuğu, hep hoşnuttun “tekne kazıntısı” olmaktan. Cide'nin sokaklarında koşturup oynarken aklında kalanlar midyeler, çakıl taşları, uçsuz bucaksız kumsallar.

Okula başladığından beri hep sınıf birincisiydin. Törenlerde duyduğun “Padişahım çok yaşa” tezahüratları hiç silinmedi kulaklarından. Ortaokulda, sınıfa gizlice kedi getirip, sıranın içine kapattığın için yakalanınca, disipline gönderdiler. Sen yine gülüyordun insanca. Yazarı olmayan ama okuru bol bir ailenin çocuğuydun. Ne çok severdin babanın ve abinin sana okudukları hikâyeleri dinlemeyi. Böyle böyle öğrendin tüm harçlıklarını kitaba yatırmayı. İstiklal Marşı yarışmasına şiir gönderdiğinde daha ortaokuldaydın. Ne de sevinmiştin “teşekkür ve başarılarının devamı”nı dileyen mektubu alınca. Kastamonu gazetesinde “Sevgilimin Mezarında” isimli ilk şiirin yayınlandığında ne sevgilin vardı, ne de ölümden haberin.

Faruk Nafiz Çamlıbel seni dönemin Milli

Eğitim Bakanına “işte akşam konuştuğumuz şair” diye tanıştırdığında ne çok heyecanlanmıştın daha o küçücük yaşta. Şiir defterine Çamlıbel'in yazdığı o takdir notunu da hiç unutmadın. Hep yazar olmak istedin. Hayalindeki tek şey Edebiyat Fakültesi'ne girebilmektir. Ama babanın zamansız ölümü ve maddi sıkıntılar, seni öğretmenlik mesleğini seçmeye zorladı. İyi ki de böyle buyurdu kader. Seni besleyen pınar sınıftı. Öğrencilerindi. Meslek yaşamındaki kişilerdi. Hepsinin fotoğraflarını çektin kalp gözünle. Sonra kaleminden aktı gitti şiirler, öyküler, fıkralar... Sen öğretmen olmasaydın “Hababam Sınıfı”nı kim yazacaktı Rıfat Ilgaz? Gözünü sevdiğimin Türkiye'si bugün neyse o günde aynıydı. Kel Mahmut sansüre uğrarken, gerçek Kel Mahmut sana teşekkür etmişti kendisini yazdığın için.

Öğretmenlik seni beslerken verem yapışıverdi yakana. Ara ara hep yokladı seni. Böyledir hayatın yaratıcı insanlara oyunu. Yokuşa sürer hep şairini, yazarını, çizerini... Yılmadın ki sen. Ne yaptın ettin kazandın Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümünü. Tam sevinecekken İkinci Dünya Savaşı başladı. Bu sefer acılar ve yokluk besledi seni. Neredeyse üç kitaplık şiirini kaldırdın attın. *“Bu şiirler daha ziyade aylak sınıfının, geçim derdinden azade insanların hoşuna gidiyordu. Bizden olmayanların zevkine gayri şuuri olarak yaptığım hizmetin reaksiyonunu geç de olsa anlayabildim. Bazı burjuvaların, antoloji derleyicilerin hoşuna giden bu şiirler, benim gözü bağlı yaşadığım yılların en canlı ifadesidir. Artık kimin için ve niçin şiir yazdığının farkındaydım”* diyerek önce kendi devrimini başardın. Kendi yazdığın, hem de dönemin başat dergilerinde yayınlanan bu şiirleri, bizzat senin inkâr etmen, günümüz şairlerine örnek olsun Rıfat Ilgaz. Gel; yazdıkları her dizeyi Tanrı kelamı sanıp egolarından gözleri kör olanlara da, seninle hatırlatalım, egonun şiirin zehri, özeleştirinin panzehri olduğunu. Boşuna senin şiirlerini örnek göstermedi Sabahattin Ali, “toplumcu şiir nedir?” diyenlere.

Savaş tüm şiddetiyle sürerken sen durmadan çalıştın. İlk kitabın “Yarenlik”i kendi imkânlarıyla bastırdın. Sonra “Sınıf” isimli kitabın geldi. Sene 1944. Sadece 25 gün

satışta kalabildi kitabın. Tophane Askeri Cezaevinde 6 ay hapis. İşte orada doğdu bu özgürlük şiirin:

“1944 yılındasın yanlıştın yok / Kıştı girdiğin, temmuz ortasındasın. / Emirle de olsa açıldı ya / İşte demir kapılar ardına kadar, / Dışardasın! / Tepende ne zamandır unuttuğun güneş, / Liman bildiğin gibi yerli yerinde / Hazır Karadeniz seferine şu vapur, / Şu mavna Haliç'ten geliyor. / Poyrazdır bir uçtan bir uca esen / Çekebilirsin ciğerlerine! / Bu ses fren gıcirtısıdır, / Durdu Beşiktaş tramvayı durakta. / Gidemezsin elinde değil; / Emrindesin insanı hiçe sayanların. / Bir liseli talebeyle vurulu bileklerin / Kırk mahkûmun sürüklediği zincire. / Tek suçunuz hür insanlar gibi konuşmak, / Kitaplar suç ortağınız! / 1944 yılındasın yanlıştın yok, / Doğrudur dağıldığı esir pazarlarının, / Tek forsa kalmadı kalyonlara çakılı, / Roma sirklerinde atılmıyor köleler / Aç aslanların ağzına, / Çoktan yerle bir ettiler Bastil'i / Kenar mahalleliler. / (...) / Bugün de vaktinde çıktı gazeteler / Geçti ilk sayfalara / Beşiktaş cinayeti; / Ismarlama yazıları üstât kalemlerin / Taksim'deki ziyafetten resimler... / Çeyrek saat uzaktasın çok değil, / O meşhur Babıali'den. / Tek satır yok sayfalarda / Bu zincirleme tutsaklık üstüne. / Çekildi dış kapıdan demir sürgüler, / Tuttu süngülüler yolları / Topyekûn himayesindeyiz zincirlerin.”

Şaire rahat batır bir kere. Ciğerlerin durur mu hiç? Ama verem bile öğretmenlikten atılmak kadar üzmedi seni. Hangi gazeteye, dergiye elini atsan kapandı. Markopaşa'ya CHP çok kızdı, Adembaba'ya Menderes. Şaire iktidar hep kızardı zaten, şaire her şey hep yasaktı.

“İnsanları alabildiğine sevmeyi, / Bırakmazlar yanına. / Böyle çekersin cezasını / Üç duvar bir kapı arasında; / Onlardan ayrı / Böyle onlardan uzak. / Yasak sana, boylu boyunca sokaklar, / Bahçeler, yalı kahveleri. / Dostlara şimdi mektup değil, / Bir selam yasak! / Kapılar

demir sürgülü, çifte kilitli, / Kapalı, hürriyete giden yollar; / İçerdeki içerde mahzun, / Dışardaki dışarda”

Hapishane, hastane ve otel odalarında geçen yaşamında, neyi hissettiysen onu yazdın sen hep. Abartısız, dolambaçsız, ironik... Her şiirin bir fotoğraf, bir hikâye, bir kısa film di sanki. Rıfat Ilgaz, sen hiç halkçı olmaya özenmedin. Zaten halktan biriydin! “İnsanın yaşamı şiire yetmiyor” diyerek gittin...

Şimdilerde herkes ve her şey bir kazanda kaynar oldu. Gemisini kurtaran hep kaptan... Bize dokunmayan yılan artık sittin sene ölmüyor. Elle gelen hep düğün bayram bize. Etliye sütlüye de karışmıyoruz çok şükür. Zaten artık ayakta şiir okunmuyor. Okursan gözaltı. Ha bir de yeni bir tıp keşfini de iletelim sana, sıcağı sıcağına. Şiir sigara ve alkol bağımlılığı yapıyormuş. Güldüğünü duyar gibiyim. Yaşasan neler yazardın kim bilir? Sen hep derdin ya “şair yan tutandır” diye. Ne de güzel söyledin. Bizim yanımız belli. Yanımız, yöremiz “insan”, içimiz, dışımız “şiir” bizim... Bir mum da biz yakıp gidelim. Derdimiz bu bizim... Yine sana kulak verelim:

“Kilim gibi dokumada mutsuzluğu / Gidip gelen kara kuşlar havada / Saflar tutulmuş top sesleri gerilerden / Tabanında depremi kara güllerin / Duymuyor musun / Kaldır başını kan uykulardan / Böyle yürek böyle atardamar / Atmaz olsun / Ses ol ışık ol yumruk ol / Karayeller başına indirmeden çatını / Sel suları bastığın toprağı dönüm dönüm / Alıp götürmeden büyük denizlere / Çabuk ol / Tam çağı işe başlamanın doğan günle / Bul içine tükürdüğün kitapları yeniden / Her satırında buram buram alın teri / Her sayfası günlük güneşlik / Utanma suçun tümü senin değil / Yırt otuzunda aldığı diplomayı / Alfabelik çocuk ol / Yollar kesilmiş alanlar sarılmış / Tel örgüler çevirmiş yöreni / Fırıl fırıl alıcı kuşlar tepende / Benden geçti mi demek istiyorsun / Aç iki kolunu iki yanına / Korkuluk ol.”

açelya büşra özdirek

ağustos telaşı

Doğduğum günün hatrına,
yaşıyorum.
Hesap sormadan.
Kin tutmadan.
Ve yakmadan kimsenin ruhunu...

Zincirleri bilemeden kör bıçaklarla.
Yatmadan kimsenin idam sehpasına.
Gerilmeden tanrıların çarmihına...

Hatrına doğduğum günün,
seviyorum
Öyle, bıçare kalmışım kentin orta yerinde.
Avuçlarımda lekesiz kırmızı izler.
Göz çukurlarım tuzlu suları yıkarken,
sokak lambalarının aydınlatığı gece oluyorum.
Çocuklar tutuyor ellerimden...

Doğduğum günün hatrına,
gidiyorum.
Doğrularımın peşinden düşünmeden.
Yalnız, yapayalnız.
Kimsesiz, yarım.
Bir kalabalığın ortasındayım ki;
kimse duymuyor kimseyi.
Melodiler kısık, ağaçlar suskun, güneş küskün.
İnsanlar var bir de, insanlar kötü.
Kötülüklerden sıyrıp ruhumu,
kendi koluma giriyorum yol boyu...

Doğduğum günün hatrına,
ölüyorum.
Ayağımın altında bir kırık sandalye.
Boynumda senin ellerinden bir urgan.
Uçsuz bir rüzgar gülünün, rüzgarı olmaya can atarken son nefesim;
ürperiyorum kalbimle.
Telaşım kalanlara değil;
Acılara, anılara, anılıklara...

Desen: Burcu Firdevs Demirağ

m. mahzun doğan

Caz günlükleri

Babam, Cöntürk, Nâzım Hikmet ve Eylül...

16 Eylül 2016, Cuma, Karşıyaka (İzmir)

İzmir, babam demektir biraz... Biraz değil öyle. Kurban Bayramı'nın ikinci günü (13 Eylül) sabahında İzmir'deydim. Babamda... İki gün kaldım.

Babam iyice yaşlandı artık. Pencerenin dibindeki yatak, balkon ve asasıyla ağır ağır çıkabildiği teras arasında geçiyor günleri. Bayramda, üç oğlu da yanındaydı ya, en büyük mutluluktan bu onun için... Geçmiş günlerden, eskilerden, köyde geçen gençlik yıllarından anımsadıklarını anlatmayı çok seviyor. Her biri bir fıkra tadındaki ayrıntıları bulup çıkarıyor belleği o yıllardan. Ama, aynı şeyi aynı gün içinde üç-dört kez anlattığı oluyor. Sonraki gün bir daha...

Dün ayrıldım babamdan. İzmir'de olacağımı, belki biraz denize gideceğimi, yine döneceğimi söyleyerek. Bunun kanıtı olarak da, büyük valizim evdeydi işte... Değilse üzülüyor, ağlıyor gidiyorum diye...

Ayrıldım, nereye? Altındağ'a... Otobüs terminaline giden dolmuşa bindim Yıkıkkemer'den. Havuzlu Kahve'de inecektim. Söyledim şoföre. Dolmuş durduğunda burası mı diye sormadan şoföre, dışarıdan bir ses duydum:

"Maahzuuuun!"

Mehmet Sarsmaz'dı bu. Deniz'le (Hülya Deniz Ünal) beni bekliyorlardı. Sarıldık özlemle. Sonra yürüdük daracık sokaklardan. Hayrünnisa, evde bizi bekliyordu.

Güzel bir akşam geçirdik. Ne çok şey konuştuk da...

Henüz akşama hazırlanırkendi. Deniz ve Hayrünnisa mutfaktaydı. Sarsmaz'la ben dalmıştık söyleşmeye...

Zalifre Yazıları'nın Cinoz'un (Hüseyin Avni Cinozoğlu... Ben hep, kısaca "Cinoz" derdim ona...) ölüm yıldönümünde yayımlanan özel sayısından söz ediyorduk. Cinoz'un iki kitabında altını çizdiğim dizelerden yaptığım kolaja geldi söz... Sarsmaz, bu yaptığımı "Hipertekst" dendiğini söyledi. Hüseyin Cöntürk'ün kitabını ("Çağın Eleştirisi - İkinci Kitap", Yapı Kredi Yayınları) açıp, orada yayımlanan hipertekstleri gösterdi bana...

Cöntürk, bir şairin dizelerinden hipertekstler oluşturduğu gibi, çeşitli şairlerden seçtiği dizeleri bir şiirde öpüştürerek de hipertekstler oluşturmuş. Bunları görmemişim. Kitabı karıştırırken Sarsmaz Cöntürk'den söz ediyordu bir yandan da... Onun kendine yazdığı bir mektubu andı. Saklamış saklamasına da... Kim bilir neredeydi mektup. Evden eve taşınmalarda nerelere saklanmıştı ve nerede bekliyordu yeniden bulunmayı kim bilir... Bu arada, karıştırmakta olduğum kitabın arasında bir zarf görmüştüm ama, Sarsmaz onun daha başka bir mektup olduğunu söyledi. Emindi bundan. Biraz sonra baktığımızda ise, onun "Kim bilir nerede?" dediğimiz mektup olduğunu anladık.

Zarfıta gönderenin adresi yok. Ankara'dan, Yenışehir Postanesi'nden postalanmış 11 Şubat 1997'de. Gönderildiği adres, "Öğretmenler Sitesi, 5 sokak, No: 1, Kat: 2, Seferihisar - İzmir".

"Kardeş Sarsmaz" diye başlamış mektubuna Cöntürk. Dergileri izleme işini 1994'te kapattığını yazıyor. "1996'da ve şimdilerde satın aldığım dergilerle siz edebiyatçıların gönderdiklerini, geldikçe, üst üste yığıyorum. Seninkileri o tomardan buldum. Üstünde bir notum var: 19.12.96 : bana varışı. Baktım paket açılmamış, öyledir, hiçbir dergiyi açmadım ki! Dördüncü Yeni adı merakımı çekseydi açardım diye düşünmek istiyorum."

Dergilere bakma fırsatı yaratmış mektubu yazmadan önce. "...ben sizin çevrenizin oldukça dışındayım." diyor ve ekliyor:

"Benim buradaki edebiyatçı çevrem küçüktür. Öyle olduğu halde ilişkileri

sürdürmekte zorlanıyorum : artık enerjilerim azalıyor.”

Mektuptaki şu ayrıntı da çekti dikkatimi:

“Seferihisardaki kumluklar beni zaman zaman çekmiştir. 'Teos'ta onlardan biri miydi?’”

Yakın Kitabevi'nde Mustafa Kademoğlu ve Hidayet Karakuş ile buluşacaktık. Ben geciktim biraz. Ama akşama dek beraber olacağız diye düşünmüştük. Ondandı acele etmemem. Hidayet Ağabey, erken ayrılmak durumunda kalmış. Kademoğlu ile yürüdük Kilim Otel'e. Orada, restoranda, imbata yakalanana dek uzun bir söyleşiye daldık. Sonra vapurla Karşıyaka'ya geçtim. Deniz'e gelecektim. Girne Caddesi'nin sonunda, tam da onun evin karşısındaki parkın girişinde Nâzım Hikmet heykeli var. Onun fotoğrafını çektim. Deniz'in anlattığı bir anı geldi usuma, gülümsedim.

Şair Vahdettin Yılmaz, heykel yeni dikildiğinde demiş ki Denize:

“Aman dikkat et, Nâzım çapkın adamdır. Geceleri falan çıkıp gelebilir...”

(22.25)

23 Eylül 2016, Cuma, Dikili

Eylül, Ankara'ya takvim yaprağında adı gözükür gözükmez gelmişti. Birden serinlemişti havalar... Özellikle de geceler. Yorgan örtmeye başlamıştım üzerime yatarken. İzmir'e ise dün geldi... Öğle üzeri ne güzel yağmur yağdı Şirinyer'de... Balkona çıkıp, bir de sigara yaktım. Yatağında uzanmakta olan babam, önce “Yağmur yağarken uyumak güzel olurmuş” dese de, dayanamayıp o da kalkıp geldi yanıma. Yağmur damlaları alüminyum çatıya düşerken çıkan sese kulak kesilerek seyrettik sokağı. Arabalar gelip geçerken, çukur yerlerde biriken suları etrafa sıçratıyorlardı. Yaşlı bir kadın elinde ekmek torbasıyla çıktı bakkaldan. Olabildiğince hızlı adımlarla geçip gitti. Bir kız çocuğu, sokağa fırladı ve kollarını iki yana açarak kendi etrafında döndü bir süre... Damlaların saçlarına ve çıplak kollarına, yüzüne düşmesinin keyfini yaşıyordu.

Birkaç saat sonra Karşıyaka'daydım. Latife Hanım Anı Evi'nde... Karşıyaka'ya yağmamış yağmur. Şirinyer'e torpil geçmiş demek...

Akşamı ise Dikili yolunda karşıladım. Otobüsümüz Çiğli'yi geride bırakırken, solda, denizden tarafta doyumsuz bir manzara. Bu da ancak Eylül'de olabilecek bir şölendi belki... Gökyüzünde bulutlar... Bembeyaz, pamuk yumağı gibi nazlı nazlı dolaşan yaz bulutları değil bunlar. Grinin koyu maviye doğru savruluşunun renk tonları. Eylül bulutları işte. Ama bulutların bu hali değil asıl büyüleyici olan. Güneş yok ortada ama, bulut kümelerinin girintili çıkıntılı, bazen ileriye uzanan bir hançer, bazen şaha kalkmış bir atın yeleleri, bazen üst üste binmiş yassı kaya parçalarının görüntüsüne bürünen kıyılarında güz otlarının sarısından gül kırmızısına doğru akan renk cümbüşüyle anımsatıyor varlığını. Öyle ki, bir yerde ise, tam bir deniz görüntüsü oluşmuştu. Durgun bir denizin derinlikten kıyıya doğru sığlaştıkça açılan rengini ve kumsalı... Evet evet ölü bir denizdi bulutların ve güneşin gökyüzünde yarattığı. Gündüzün akşamla kucaklaşmasını taçlandırıyorlardı.

Dikili'deyse, balkonlar oturulamaz halde soğuktan. Yaz aylarının kalabalığı yok zaten. Kalanlarsa içerilere çekilmiş. Balkonlar boş. Biz yine de balkonda oturduk ama, üşümeyi göze alarak. Yazlık tişörtün üzerine giydiğim uzun kollu giysi de yetmedi, beyaz bir ceketi de aldım üzerine. Buna rağmen üşümüştüm. Mayıs ayından bu yana ilk kez tişörtün üzerine başka bir giysi giyme gereksinimi duymuştum. Eylül gelmişti işte...

Şimdi sabahın erken saatlerinde bu günlüğü yazarken, usul bir rüzgâr esiyor. Yer yer sararmış asma yaprakları oynuyor. Karşımdaki nar ağacına vuruyor güneş. Çoğu çatlamış narlar gülümsüyor güneşe... Bedenimi soğuk bir dalga gibi okşayan esinti gücünü yitirirken güneşin etkisi artıyor gittikçe. Öğleden sonra denize girebilecek miyim diye düşünüyorum. Güneşle esintinin savaşını güneş kazansın istiyorum... Ama denizin o koca bedenini ısıtır mı bu güneş, bilmiyorum...

(10.30)

saudade onur koca

" Alıp götürsem yalnızlıkları

bir köy başında yaksam,

çiçekler solusa ayrılığı

her birinin yaprağında solsam..

Dağlar eğilse sevdanın önünde,

çocuklar örse yeni baştan dünyayı

hicbir türkü böyle yarım kalmasa.

alkolle unutmaya çalıştığım günleri bir anımsayabilsem.

Herkesin yalnızlığı büyük

insan en çok da kendinden uzak.

Anlaşılmazın böylece ikrarım,

unutulmuş bir dilin sözcüklerine gömün beni.

adını anımsarım bir akşamüstü

Kuş sürüsüne gömsünler bizi "

Reşko

" Bir hüznü büyütüyoruz seninle,

suskun kalan nen varsa

yüzümde menekşe..

karaca akşamlarda,

saklanıp saklanıp vardığım yağmur,

beni bu ateşten kimse koruyamaz.

Şimdi bütün sözler yasaklı

acılar aynı dilde.

karanlık sokaklardan geliyorum,

-kadın yanında ne kadar da çok sivilim.

Kalabalığa misafir olsam

ardım sıra yalnızlık

hangimiz bir eksikten fazlayız.

Başımı koysam,

uyusam

Uyanmasam

yaşlansam...

muhsin kıratlı

neva

Dolunaydan süzülen mavi ışığı tuttum
yıkadım bir güzel
süsledim
notalar taktım göğsüne
alemi örten kiremiti kaldırdım
gölgelerden bir ışık kattım
adına Neva dedim
yaratılışın 7 ci gününde
onu sana kaybettim.
Muhsin Kırathı

burcu yalkın

kara tohum

silahın içinde unutulmuş kurşun
yüreğe yerleşen kara tohum
tehlikeli
ve öylesine nefret dolu
masumca yıllar yılı beklese de
geceyi sayarken
bir iki uç
öfkeyle apansız patlayıverir
çamura bulanmış şiir
katiline gülümser

ya ölüm
ya hazine
se ç e m e z s i n.

ekinsiz çocuklar

nuray tunç

Kuşadası,02.06.2016

Orhan Kemal Anısına Saygıyla

" Kardeş Payı"mıza razıydık oysa
Gözlerimize uyku diye dikilen gece'den
Anemon öpüşleri bıraktık hüznün endamına...
"Küçük"tük devletin gözünde
Zenginlerin fakir düşlerindeydik
Yayımlanacak şiirlerle büyüdük ana karnında....
"Sokakların Çocuğu"yduk bir yanımız hep direniş
Tanrı tapınağıyla aramızda
Koskoca bir "Yalancı Dünya"!

şiiir eskiyor, şiiir ekdiliyor

*Şiirin şark görevini tamamlamadan tayin
isteyenlerin vay haline!(b.e.)*

Namık Kemal'in yüz yıldır dillerden düşmeyen -belki de ben öyle sanıyorum, neyse- "Hürriyet Kasidesi" ya da A. Hamit Tarhan'ın "Makber"i -lise öğrencileri hariç- bugün kaç şiirseverin ezberindedir? "Öğürlük" ve "ölüm" üstüne bir konu açıldığında bu şiirlerden kaç mısra anarız? Galiba dilde adları kaldı.

Bir şiir, sadece döneminin renklerinden ibaretse, o dönemin dışına çıkınca kuruyuveriyorsa büyük şiir olarak elbette kalamaz. İçerdiği düşünceler için sevilen bir şiir şiir değil, düşünce yazısıdır. Biçim ve dilini yitiren bu şiirler özüyle nereye kadar yaşayabilir? Yunus'un günümüze kadar gelen şiirlerine bir göz atalım, hem biçim hem dil hem öz açısından taptaze, yaşarlığını koruyor.

Bir yerde okumuştum: "Ömrünün büyük bir bölümünü dış ülkelerde geçiren Abdülhak Hâmit'in, ne dil kaygısı olmuştur ne de dil bilinci. Üç dilin karışımı Osmanlıcadan aldığı kelimelerle, gönlünce bir sözlük yapmış ve bu sözlükten seçtiği kelimeleri şiirlerinde dilediği gibi kullanmıştır. Belki de uzun süre yabancı ülkelerde yaşamış olduğundan, dili, Türkçenin tadından, havasından, inceliğinden yoksun, genellikle tutarsız ve karışıktır." Döneminin "şair-i azam"ı (Bu sıfatı ilk kullananın Süleyman Nazif olduğu söylenir.) üstünden yüz yıl geçmeden "azam" sıfatını yitirmiş, adını kurtarma gayretinde.

Şiir eskir mi eskir, şair eksilir mi eksilir. Sadece şiirde mi; bütün sanat dallarında bu böyledir. Yazdıklarınızda bir farklılık bulunmuyorsa önceki yazdıklarınızı / yaptıklarınızı aşmamışsanız yaptıklarınızın

mezarını kendi ellerinizle kazarsınız. Rodin taş kesmez, taşa kendi dünyasını yontar; Felix Mendelssohn Bartholdy seslenir, söyler, Beethoven sesi müziğe dönüştürür, müziği özgün kılar, herkes çizer ama Osman Hamdiler, Van Goghlar, Picassolar renkleriyle ve çizgileriyle bambaşka bir resmin dünyasını / renklerini keşfederler.

Batı'ya hayran olduğumuz, Batılı sanatçılardan başka tanıdığımız yok sanılmasın. Şiirin İran topraklarındaki büyük şairlerine bir selam gönderelim. Bostan ve Gülistan adlı eserleriyle ünlü Sadi, Mevlana'yı ziyaret için Şiraz'dan yola çıkar. Bu yolculuk için belki de ömrü yetmeyecektir ama başkoymuştur bir kere. Mevlâna'sına kavuşur, Gülistan adlı eserini takdim eder. Birkaç gün sonra Mevlana'nın daveti üzerine yemekte bir kez daha buluşurlar. Mevlana'nın Gülistan için söyleyeceklerini merak eder, sorar: "Efendim Gülistan için düşüncenizi lütfetseniz." Mevlâna, Sadi'nin gözlerinin içine bakarak, "binemek" der, yani, "tuzsuz". Sadi üzülür, gözlerinden iki damla yaş süzülür, Mevlana bunu fark eder ve ekler: "Helvaest", yani "helvadır". (Gülistan tuzsuz ama helva gibi tatlı, helvaya tuz atılır mı?" demeye getirir.) Şimdi 13. yy'da kaleme alınan Gülistan okunuyor mu, hem de kendi doğduğu toprakların dışında. Dünün Nağme-i Seher'i (R. M. Ekrem, 1871) kendi topraklarında okunmadığı gibi eserin mezarına bile rastlanmıyor.

Demek ki, sanatta hele şiirde düşünce eskiyor, doğruluğu ve derinliği şairini bir yere kadar taşıyabiliyor. Eğer düşüncenin dile getirilişi herkeslerden farklı ise bugüne geliyor, yarına kalıyor. İşte aklıma düşüveren hâlâ tazeliğini koruyan birkaç örnek:

·
Aldanma ki şair sözü elbette yalandır (Fuzuli)

·
Bâkî kalan bu kubbede bir hoş sedâ imiş (Baki)

·
MaI da yaIan, mülk de yaIan / var biraz da sen oyaIan (Yunus)

·
.Dünyada sevilmiş ve seven nafile bekler (Yahya Kemal).

Melali anlamayan nesle aşına değiliz. (A. Haşim)

·
.Cebimde yoktu, yüreğimden verdim. (Nazım Hikmet)

.Yoksuluz gecelerimiz çok kısa / Dört nala sevişmek lazım (C. Süreya)

.dün dağlarda dolaştım evde yoktum (İlhan Berk)

.Beni öyle bir yalana inandır ki / Ömrümce sürsün doğruluğu (Özdemir Asaf)

Bu şiirlerin ya da yukarıda adını andığım sanatçıların büyüklükleri, çağlarını aşmaları nereden geliyor; okuyanı, izleyeni, dinleyeni değiştirmelerinden geliyor. Van Gogh'tan sonra renklerin benim gördüğüm renkler olmadığını, Beethoven ya da Zeki Müren'den sonra sesin sadece ses olmadığını, seslerinin müzik olduğunu anladım.

Şiirle ilgili şunu da duymuşumdur: "Ben de sözcükleri yerli yerinde kullanıyorum, değişik imgeler yaratıyorum, üstelik bir şeyler anlatıyorum, günümüz şiirleri gibi dizeleri kırıp kırıp uzatıyorum ama bunlar şiir değil diyorlar." Böyle yakınan şairin şiirinde eksik olan özgünlük. Bir şiirin altından imzasını kaldırsın, falanın şiiri denmiyorsa o şiir taklitten başka bir şey değildir. Unutmamalı, şiir şairin ne uzağında ne yakınında; şiir bir kuşun sesinde, bir ırmağın şırıltısında.

Demek ki şair herkesin gördüğüne kimsenin göremediğini ekleyen, düşüncüyü başka kıvama getiren adamdır. Yahya Kemal: "Şiir, düşüncüyü duygu haline getirinceye kadar yoğunluktur." der.

Büyük şairlerin hepsi, şiir yazmayı kendilerinden önceki şairlerin şiirlerini hatmederek öğrenmişlerdir. Onları asla taklit etmemişlerdir, kendi şiir bahçelerini kendi gülleriyle donatmışlardır. Farklı olacağı derken şiir denen büyümlü sözlerin sınırlarından dışarı çıkmamışlardır. "Gerçek şiir bir doğa yemişidir. Duyar duymaz kulakta ses, ruhlarda iz bırakan ve yüksek sesle okunur okunmaz insanın içinde titreşimler uyandıran bir şeydir." diyen yazarın sesine mutlaka kulak vermişlerdir.

Şair nasıl ölür, nasıl eskir? Bir şairin şiirlerini okursunuz, o şiirlerde yepyeni bir ses, tertemiz ve taptaze bir hava bulamazsanız eskir. Kendinden önceki yazarların kuyruğuna takılmış ya da kendi döneminin ünlü şairlerinin ayak izlerine basarak yol almış, aynı sözcüklerle aynı konuyu çiğnemiştir. Bir şiiri yüz kez yeni

baştan yazmak yerine, yüz şiir yazmıştır.

Peki, şiirinin farkına varıp pes etmeyi bilmek bir erdem midir? Erdemlerin en büyüğüdür. Nice sanatçımız ömrünce şiirini düşe kalka taşımış, sanat dergilerinin sararmış yapraklarında ölümünü seyretmiştir. Bir cesur şairimiz ne güzel söyler: "Bir zamanlar tek isteğim ozan olmaktı. Çocukluğumda birçok şiir yazdım. Sonra, sürek olarak yerli ve yabancı büyük ozanların şiirlerini okudum. On altı on yedi yaşlarıma geldiğimde, iyi bir şiirin ne olduğunu öğrendim ve kendi şiirlerimin düzeyini düşünerek şiir yazmaktan vazgeçtim. Bir süre, şiir yazmayı bırakıp iyi bir şiir okuru olmaya çalıştım. Böylece, başka şairlerin de kusurlarını görmeye başladım ve eleştiri türünde karar kıldım." Buradan bütün eleştirmenlerin eski şairler olduğu izlenimi çıkmasın.

Benim şairler üstüne bayıldığım bir söz var: "Kimi genç şairler, şiirin kendileriyle başladığını, kimi yaşlı şairler ise şiirin kendileriyle bittiğini sanırlar." Eskimeyen bir şairden -Yahya Kemal'den- bir anıyı aktaralım, şiir nasıl yazılıra varalım: "Ve serin serviler altında kalan kabrinde / Her seher bir gül açar, her gece bir bülbül öter." İlk dizede geçen 'serin' evvelce 'siyah'tı. 'Siyah'ı güzel bulmuyordum. Günlerce bekledim. Bir gün Erenköy'den dönüyordum. Hem yürüyor hem de şiirdeki 'siyah' sözcüğünü düşünüyordum. Derken birdenbire 'serin' geliverdi aklıma, şiir tamamlanmıştı." (Günlerce denilen 25 yıl)

Şiir üstüne yazsak da A. Daudet'nin, okurunu allak bullak eden o "Son Ders"i (Pazartesi Öyküleri) misali Cemil Meriç de bana şiir konusunda bir son ders vermişti. 1976-77 olabilir. Ben iki yıldır "Merdiven" şiirinin sarhoşluğundayım. Arkadaşlarımın "Haşım geldi, Haşım gitti" dedikleri yıllar. Bir dostum, "Sana bir sürprizim olacak." diyerek çalıştığı yayınevine götürmüştü. Bana sürprizi Cemil Meriç'ti. Siyah gözlüklerinin ardından beni görüyor duygusuna kapılmıştım. Avrupa üstüne uzun uzun bir şeyler anlattı, can kulağıyla dinledik. Kahve faslına gelince fırsat bu fırsat, üstada Haşımvarı bir şiir okudum, ardından fütürist bir Marinetti şiiri... Yarısında durdurdu: Yavrum, kelimelerin sarkıyor, dedi. Sahi sözcüklerim sarkıyor muydu? Hem de alabildiğine.

Kelimeleri sarkan nice şiir okuduk, bugün onlardan eser yok; eskidiler, eksildiler.

bu konuşan kimin kuşkusu

onur selamet

mümkün olmayan her düş için
bir kuşu yuvasında boğazlamak isterim
bu beni kötü gösterir
öyleyse kötü gösterilelim

ne de olsa gösterilecek
günlerimiz var daha

bize günümüzü gösterin
gösterin ve uyanalım

uyanınca kuş ile kuşku arasında biraz duralım
hangisini boğazladık, rica ederim hatırlayalım
ama ikisi de yerde bunu kim yapabilir

sakın ben olmayayım
ikisiyle başa çıkamam
kuşku çok güçlü kuş çok güzel
her düş için bir kuşa amenna
fakat her düş için bir kuşkuya dokunamam

ben bunu yapamam

çünkü kuş uçar, kuş unuttur, kuş hafifçe omza konar
ama
kuşku yürür, kuşku hatırlar, kuşku domuzca kalbe çöker
adını sormaz, hep oradadır

kuş adını bilir ve uçar
unutur ve konar
ve boğazlanır

ama ikisi de yerde
öyleyse bu konuşan kimin kuşkusu

günümü kaybettim
gösterin tanıyayım

söz bükü

emin kaya

neden sonra ağzımın söz bükten yerinde
durmadan bir panayır
o çok beklemiş kadınların en ayak bileklerinden kırılır
bir olumsuzluk olarak baktığım zakkumlar ve kediler
ve başla deyince birden biten
bir koşunun sonuncusu ben

kol omzu gök hizasında bir balçıktan dökmeyim
kimi yosunlu bir heykel sanırdı
denizin sesiyle konuştuğum da beni
martı bağırırları dip dalgalar
bir de söylemeyi unuttum o bakışların çalımsız kıvrımı

birantigua heykeline benzeteniniz oldu
öyle elimde bir demet hokka parşömen şiirle
ki şiirli kadınlar sevdiğim söylendi
antigua, agustun, madam riketi valsında
oysa şiirli kadınlar dediğime bakmayın

sırtımın yusuvarlak taşlarla didiştği
bileğimin bir çırpıda gazoz kapağı söktüğü toyluklarda
gider bir balkon altında dururdum çok
balkonun üstü kanaviçe kıvrımlı bir dul
balkonun altında akli dünya sallayan ben

adın geçer

ahmet zeki yeşil

Ayrılık musallat olmuş bize
Ağırlaştırılmış hasret cezası aldım ben
O yüzden.

Şimdi en çok hüzün yakışır
Çayları tazele
Sigaramı yak
Öyle git.

Artık kuş uçmaz
Kervan geçmez buralardan
Adın geçer.

kimse'yle monolog

II.

İNSAN VARLIĞI MI, EŞYA MI?

Sen de bir eşyaya, nesneye, şeye benziyorsun canım Kimse. Ancak, bir nesne, somut olarak gözümüzün önünde olduğu, kendisine dokunduğumuz, kendisini duyduğumuz, duyumsadığımız zaman somutluk kazanır. Senin de somutluk kazanman, bir şeyden farklı olduğunu, insan olduğunu kanıtlaman için birey olman gerekiyor. Belleği olan bir birey. Biliyorsun, eşyaların belleği yoktur. Kendinin bilincinde olman, bu bilinci yaşama geçirmen gerekiyor. Bir bütünlüğünün, özerkliğinin, özelliğinin, sorumluluğunun olması gerekiyor. Daha önce de söylemiştim, bir birey tepkinin olması gerekiyor. Yoksa, Nâzım Hikmet'in "Dünyanın En Tuhaf Mahluku" şiirinde dediği gibi, "söylemeye dilim varmıyor ama" sen Kimse olarak kalmaya yargılısın o zaman.

MODERNİTE

Sevgili Kimse, şu Fransızca modernite sözcüğü, içerdiği çelişkili anlamla kendine yakışan bir sözcük. Hem "moda" (Geçici yenilik) hen de "eternité" (Sonsuzluk) sözcüklerini bağrında taşıyor. Bu sözcük geçici olanla kalıcı olanı, mantıksal olarak birleşmesi olanaksız olanı nasıl da tek bir potada eritmiş. Burada modern şairin tanımı da kendiliğinden ortaya çıkıyor. Modern şair, geçici olanla kalıcı olanı şiiri içine bir bütün olarak işleyen kişi değilse nedir?

CEHENNEMİNİ TANIMLAYABİLMEK

"Gözünüzün önüne getirin. Banyonuz büyüklüğünde bir oda düşünün ve orada yaşamaya, orada yemek yemeye, orada uyumaya, orada doğal gereksinimlerini yerine getirmeye, orada düş kurmaya,

ağlamaya ve özellikle orada beklemeye yargılı olduğunuzu gözünüzün önüne getirin. Ömrünüzün sonuna kadar beklemeye yargılı olduğunuzu gözünüzün önüne getirin. Ölümü beklemeyi, beklemeyi ve beklemeyi gözünüzün önüne getirin. Benim bunu gözümün önüne getirmem gerekmiyor. Bu odada, ABD'deki otuz sekiz devletin üç bin vatandaşı gibi ben de "yaşıyorum". Buraya "ölüm koridoru" deniyor. Ben, cehennem, diyorum. "Cehenneme hoş geldiniz." Diyor kara gazeteci Mumia Abu Jamal. Sen kendi cehennemini tanımlayabiliyor musun canım Kimse?

İMGELEM YETİSİ

Bir şair, beyninin merak ve keşif bölgelerinin en uç noktalarına gitmek istediği sürece imgelem yetisini geliştirir. Bu, şair olmak için yalnız başına yeterli midir? Bu yolculuk, elbette, dilin olanaklarının büyük bir çoğunluğuna egemen olma, hatta o olanakların ötesine geçme çabasıyla başat gider. İmgelem yetisinin mayası bu yolculuk sürecinde kabırır. İşte şairi herhangi bir şey ya da durum karşısında şiirsel yoğunluğu yaşayan birinden ayıran şey burada yatmaktadır. Şair, yağurduğu hamura biçim verebilen, onu pişirip okurun önüne getiren insandır.

İLETİŞİM

Sevgili Kimse, seninle bu monologda sürekli bir çelişki yaşıyordum. Nedenini anladım sonunda, seni biriyle, bu monologu da iletişimle karıştırıyordum. Tam sana biri olarak yazarken kimse olduğun gerçeği dayatıveriyordu kendini. O zaman iletişim yok oluveriyordu. Biliyorsun, bir iletişimin kurulabilmesi için iki bireyin varlığı gerekir. Bir verici, bir de alıcı... İletilen şey birinden ötekine geçmekle kalmaz; alıcı birey, verici bireyden gelene, verici birey de alıcıdan gelene tepki gösterdiği zaman olumlu ya da olumsuz iletişim gerçekleşir. Bu tepkinin olmadığı zamanki durumu bilgi aktarmayla sınırlıdır. Tam bu noktada şairlerin şiir yazarken neyi gözettikleri sorusu uç veriyor. İletişimi gözeten yazar "Biri"ne yazıyor demek ki. Kime? Okura. Daha önce seninle okur arasındaki ayırmadan söz etmiştim. Okur, kimliği belirsiz bir hayalet olsa da biridir. Yazılanı okuyacak olan potansiyel

varlıktır. Potansiyel olarak yazılana tepki gösterendir. Şair bu tepkinin doğasını belirgin bir biçimde görmese de var olduğunu bilir. İletişim, edilgen olmasına karşın gerçekleşir. Buradan şu sonuca varabiliriz: bir şair kendisi için yazdığını söylüyorsa iletişim umurunda değildir. Kendisi için yazdığını söyleyen şair sayısının kabarık olduğu da bir gerçek. Ortada bir iletişim kaygısı yoksa onun şiir yazma edimini nasıl adlandıracağız? İç tapınağında özseverliğini doyuran, olmayan bir tanrı karşısındaki yalnız kişinin günah çıkarma çabası, diyesim geliyor...

Sana gönderdiğim bu iletiler sayesinde okurla iletişim kuruyorum. Sakın kendine pay biçmeye kalkma! Yoksa bu yazıların başlığını “Kimseyle Diyalog” koyardım.

SANCISIZ DOĞUM OLANAKLIDIR

“Bakmak, ressam olmaktır, acı çekmek şair olmaktır.” diyor Georges Bataille. Bu cümle şiirin kolayca yazılmadığını vurgulamak için söylenmiş onca cümleden biridir. Sözcüklerle bir yapı oluşturmak metale, ağaca, taş vb. biçim vermeye benzemiyor elbette. Bu nesnelerle ilişkimiz başka bir alet aracılığıyla. Çekici, testereyi, yontma bıçağını vb. kullanırız. Oysa sözcükler içimizin derinliklerinden gelir. Beynimizden, belleğimizden, anılarımızdan, kişiliğimizden, ruhumuzdan, bakışımızdan, bilinçaltımızdan süzülürken bir uyum kurmalıdır. Onun için şiir yazmak, acılı, sancılı olduğu için doğurmaya benzetilir çoğu zaman. Buna karşın bu edimde yalnızca acı çekmeyi benimseyemiyorum. Zevk kavramını ortadan kaldırıyor. Onun için de arzu edilecek bir şeyden çok itici bir şeye dönüşüyor. Acı çekerek şiir yazma ediminin öteki adı mazoşizmdir. Mazoşistliği kendime yakıştıramıyorum için doğrusu. Şiir yazmak zordur, doğru, acılı bir eylem değildir ille de. Sancısız doğum olanaklıdır ve şiir yazmak zevkli bir çalışmaya dönüştürülebilir.

Sevgili Kimse, bir dostum çok basit bir soru sordu bir keresinde: “Hangi dünyada yaşıyorsun?” Bu soruyu aklım bir karış havada olduğu, “gerçeği onaylayan düştür”

gibi aykırı klişelerim olduğu için değil, sıradan bir ortamda, sıradan bir söyleşi sırasında sordu. Önce aptalca buldum bu soruyu. Yersiz buldum. Konuyu değiştirip soruyu kaydattımsa da bir başıma kaldığım bir sırada yanıtlamaya çalıştım. Verdiğim hiçbir yanıt gerçeği tam olarak karşılamıyordu. Ancak epeyce düşünce üretmeme neden oldu bu soru. Böyle bir soruyla şiir arasında bir bağ kurmadan edemedim. Gerçekten de şiir de bize basit, bazen aptalca gibi görünen ama yanıtlamaya kalktığımızda bizi düş ve düşünce dünyamızda çok uzaklara götüren sorular sormaz mı? Ne dersin Kimse? Sahi, sen hangi dünyada yaşıyorsun?

YALAN / GERÇEK

Sevgili Kimse, şu alıntıya bir bakalım:

“Bir yalancı, “Yalan söylüyorum.” der.

“Yalan söylüyorum.” derken gerçeği söylemektedir.

O halde, böyle söylerken yalan söylememektedir. Bu durumda yine yalan söylemektedir. Ama yalan söylemesi bir yalancı olduğunu itiraf ederek gerçeği söylediği için değildir.

Dolayısıyla yalan söylediğini kabul ettiğinde gerçeği söylerken yeniden yalan söylediğini ileri sürerek yalancı olmaktadır.

Sonuç: gerçeği söylerken yalan söylenebilir ve tersine yalan söylerken gerçek söylenebilir.” (Pierre Rey, Lacan’la Bir Mevsim)

Bu alıntı bize ne kadar da şairleri düşündürüyor. Sahi Aragon’un o ünlü formülü neydi? “Gerçek yalan söylemek” değil miydi?

EŞEK REHBER

Sevgili Kimse, Fransızların halk dilinde bir nesneye verdikleri ad bana seni düşündürdü. Bu nesne sözcüğü sözcüğüne çeviriyle şöyledir: Eşek rehber. Eşek rehberi kullanmak için ille de eşekçi olmak gerekmiyor. Yazıyla, yazmayla ilgili olan bu nesne, hani satırları düzgün bir biçimde yazabilmek için çizgisiz kağıdın altına koyduğumuz şu çizgili kağıttır. Fransız halkı ne güzel bulmuş bu kağıda yakışan adı. Üstüne bütün satırları yükleriz de ıhh bile demez. Çizgisiz kağıda yazdıklarımız bitince

eşek rehberi sırtına yeni satırlar yüklemek üzere başka bir kağıt altına koyarız. Bundan hiç yüksünmez. Somut bir nesnedir. İşte seninle benim aramdaki ilişki de eşek rehberle olan ilişkimize benziyor. Sen benim soyut eşek rehberimsin. Monologlarımı senin üzerine yüklüyorum. Bundan alınmayacağını, ihh demeyeceğini biliyorum. Çünkü sen Kimse'sin.

ÖZNENİN DEĞERİ

Sevgili Kimse, bazen kimseliktен çıkmanı ne kadar istiyorum bir bilsen! Böylece seninle daha rahat tartışabilirim. Soracağım sorulara karşılık verebileceğini bilirim. Gelgör ki, sessiz kalmaya tutsak olduğunu bile bile onları sormadan edemiyorum. Örneğin bir şiir yazarak sevinç ya da üzüntü gibi bir duygulanım yaratabilir misin? Duygularını aktarmaktan söz etmiyorum. Onları yaratabilmekten söz ediyorum. Güldürebilir, şaşırtabilir ya da düş kurdurabilir misin? Bir bildiri iletebilir ya da bir davayı savunabilir misin? Şiirsellikten çıkmadan elbette. Gerçek ya da kurmaca bir söylemi ancak gerçek ya da

kurmaca bir özne gerçekleştirir. Ancak o zaman bir değeri vardır. Oysa senin ne gerçek ne de kurmaca bir özne değerin olacaktır. Şairin bana, sana, ben'lere, sen'lere, onlara verdiği sesin yayıldığı alanda duygulanımlarını, tepkilerini dile getirdiği şiir öznesinin genel olarak insana giden yolda aldığı evrensel değerde senin yerin yok. "Neruda'nın bir şiirini anımsayalım." dediğini duyar gibiyim: (...) "kimse düşmez /inşaat iskelesinden /kimse acı çekmez, /kimse sevmez, /zavallı şair /kardeşim dışında, /yalnız onun başına iş gelir /ya da tatlı sevgilisinin, /onun dışında kimse yaşamaz, /kimse ağlamaz açlıktan, /öfkeden, /kimse sıkıntı içinde değildir /ödeyemediği için ev kirasını, /şiirde kimse /atılmamıştır sokağa /yataklar ve sandalyelerle,"(...)

Neruda'nın senden söz ettiğini mi düşünüyorsun gerçekten? Şair yapılmayan şeylerden söz ediyor. Senden değil. Şairin, "kimse düşer /inşaat iskelesinden /kimse acı çeker"(...) diyerek seni özneleştirdiğini düşünelim. Hiçbir özne değerin yok sevgili Kimse, değerin olmadığı için de yalnızca yapılmayan şeyler içinde olmayan bir değere sahip olabilirsin.

ayrılık

şerif tezgörenler

Gülün dikeninden kan damladığında
Rüzgarda yapraklar savruluyorsa Eylül
Yıldızlar mıhlандığında yerine
Ayrılık avuçlarında
Sahipli
Bir çocuğun oyuncağının kırılması gibi
Islak
Uğultulu ve sessiz
Yalnız bir bankta
Yağmurlu
Korkak
Şişenin dibinde hüznün
Ve işte hazan

gitgide, evet...

kadir sevinç

Gitgide, evet... Ölüler karanlıktan taşıyor gitgide...
Eller tarumar; boşlukta, faredişleriyle kemirilmiş
Karanfil kurusu düştü de başladı, üryan rastlantı.
İhtimal ki dindi dersin şimdi, gölgesinde seslerin

Belki bundan, belki başka bir şeyden yahut da
sebeepsiz. Sen yoktun ve durgundu senin boşluğun
Durmak fiili saçlarına tutuşturulmuş gibiydi. Öylece
yorgun bir at soluğu oluyordu rüzgâr, yorgun bir at!

Ve bir resim, kenarları küflenmiş, saman sarısı:
Acısına ışık burgaçları çarpmış* ve kurutulmuş,
Yalnızlığın nişanesi gibi yakasında; gri, şekilsiz...

Gitgide, evet... Ölüler karanlıktan taşıyor gitgide...
Ulaşınca, taşmış ölüm, giyeceğiz kara günü süratle
Şimdi dirim içiliyor kadehten. Herkes kadehinden!
07.08.2016

sonsuz ölüm

cevat ok

Cemreler düştüğünde
Bulutları yağmurla öldürürler
Gülün sapına su yürüdüğünde
Geceyi tanla öldürürler

Yılanı
Zehirle öldürün
Benimse
Lacivert gecenin hançeri göğsümde saplı

bazı günler hiç dışarı çıkmayız
eski dergilerden bir iki dize
mutluluk verir anılarda kalan günlere
hep şiiirden yana dönüyor
ılıman iklimlerin kadınları

küçük bir evimiz olsun dedik
çatısında güvercin güneşleten çocuklar
bizden daha mutlular hayatta
çünkü kuş uçuşu düşünürler olanı biteni
kimse bakmaz göz oluğundan süzölen yaşlara

evden eve komşudan komşuya
bir heves akar gider içimizden uzaklara
aşk duraklarımız var bu yolların üstünde
sabah akşam anımsadığımız yazlardan
onca yaprak derleriz asma bahçelerinden

denizin içine boşalmış dağların taşı toprağı
ovalara gelince hep kendini dinler menderesler
kendini köpürten nehirden düşkün kayaların
bağına yapışmış kalmış karlı buzlu gece
elimi sürsem ayaz almış dağların sağırsına
birden şaha kalkar gem vurduğum atlar

çevirişir

sevdiğim adam

Birgün sevdiğim adam ortaya çıkacak
Ve o büyük ve güçlü olacak
Sevdiğim adam
Ve karşıma çıktığında
kalması için elimden geleni yapacağım
bana bakıp gülümseyecek
anlayacağım
kısa süre sonra
elimden tutacak
veabsürd görünse de
biliyorum ikimiz tek laf etmeyeceğiz
belki onunla pazar günü karşılaşacağım
belki pazartesi belki değil
onunla birgün karşılaşacağıma hâlâ eminim
belkisalıgünü iyi haberler alacağım
küçük bir ev inşa edecek
yani ikimiz için
içinde hiç gezinmeyeceğim
kim, sen mi?!
ve herşeyden öte
sevdiğim adamı düşünüyorum.

Çeviren: Nüket Hürmeriç

Temmuz 2016

Not: Söz: Ira Gershwin

Beste: George Gershwin

Kardeş Gershwin'lerin ortak ürünü olan "Lady Be Good"

(İyi Olun Bayan) adlı müzikalin hit parçasıdır.

Besteleri hep caz tadındadır.

Desen: Ece Apaydın

çevirişiir

kırık kanatlar

Paylaşayım acını
ayırayım onu senden
benim yapayım

Bir daha bak kendine
dört bir yanı
hayran ve şaşkın bırakan
güzellik
ve tazeliğiyle gururlanan
bir kelebek gibi canlı

Kalbin parçalanmış
elleri zalim
sevgisiz bir kalbin attığı
zehirli oklarla

Kaybetmiş kanatların
parlak renklerini
çuha çiçekleri ve papatyalar
üzgün eğmiş taç yapraklarını
Kuşlar ağlıyor
yuvalarında ve
rüzgârlar sessiz

Ama sevgiyle
bakacağım yaralarına
ruhunu okşayacağım
sana geri vermek için
yine uçma
özlemini

Maria Miraglia

İtalya'da doğdu. Bari Aldo Moro Üniversitesi Yabancı Diller ve Edebiyatlar Bölümü'nden mezun oldu. Roma Üniversitesi'nde yüksek lisans yaptı. İskoçya'nın Edinburgh Trinity Koleji'nde en üst düzeyi elde etti. Çeşitli okullarda İngilizce öğretti. Miraglia'ya göre şiir özgür, yoğun, benzersiz ve etkileyici olmalıdır. Şiirlerinde bugünkü hayatını betimleyen istek ve düşlere dalarak geçmişteki görüntülerle günümüzdekiler arasında bağlantı kurar; benliğin derinliklerini ayrıntılarıyla yansıtır. Özünde melankoliktir. Bazı şiirleri İspanyolca, Türkçe, Makedonca, Arnavutça ve Azerbaycan diline çevrildi. İnsan haklarının savunulmasına katkı amaçlı Uluslararası Af Örgütü'nün üyesi, Dünya Barış Vakfı'nın kurucu başkanı ve Pablo Neruda İtalyan Kültür Derneği'nin kurucusu ve edebiyat sorumlusudur. Kendini dünya vatandaşı olarak görür. Taranto'da yaşıyor.

Çeviren: Baki Yiğit